

UTJECAJ PANDEMIJE COVID - 19 NA FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE I USPJEŠNOST POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA U DJELATNOSTI UGOSTITELJSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Markoč, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:148:652548>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-16**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij

Poslovna ekonomija – smjer Računovodstvo i revizija

**UTJECAJ PANDEMIJE COVID - 19 NA FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE I
USPJEŠNOST POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA U
DJELATNOSTI UGOSTITELJSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Lucija Markoč

Zagreb, srpanj 2022.

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij

Poslovna ekonomija – Računovodstvo i revizija

**UTJECAJ PANDEMIJE COVID - 19 NA FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE I
USPJEŠNOST POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA U
DJELATNOSTI UGOSTITELJSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

**THE IMPACT OF COVID – 19 ON FINANCIAL REPORTING AND
BUSINESS SUCCESS OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN THE
HOSPITALITY INDUSTRY IN THE REPUBLIC OF CROATIA**

Diplomski rad

Studentica: Lucija Markoč

JMBAG: 0067537718

Mentorica: izv. prof. dr.sc. Nikolina Dečman

Zagreb, srpanj 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, 06. srpnja 2022.

Lucija Matić
(potpis)

SAŽETAK

Uslijed 2020. godine svijet, a time i Hrvatsku je zahvatila pandemija virusa COVID-19. U Hrvatskoj, prvi se negativni učinci na gospodarstvo bilježe već u ožujku 2020. godine. Kako bi zaustavio zarazu, Stožer civilne zaštite obustavlja mogućnost rada brojnim djelatnostima, uključujući i ugostiteljstvo. Budući da ugostiteljska djelatnost pripada prvenstveno malom i srednjem poduzetništvu, u ovom radu prvo se definiraju kriteriji za određivanje veličine poduzeća, zatim značajnost malih i srednjih poduzeća u hrvatskome gospodarstvu. Tijekom određenoga razdoblja promatra se značaj malih i srednjih poduzeća u gospodarstvu, odnosno udio prihoda, izvoza i zaposlenosti u malim i srednjim poduzećima s obzirom na ostvaren ukupan prihod, izvoz i zaposlenost poduzeća. Definira se normativni okvir malih i srednjih poduzeća, odnosno Međunarodni i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja. Standardi se uspoređuju i razmatraju u okviru financijskoga izvještavanja malih i srednjih poduzeća. Nastupom pandemije Vlada Republike Hrvatske donosi razne pakete mjera pomoći gospodarstvu. Osim poduzeća sa značajnim padom prihoda, pravo prvenstva u dobivanju potpora i kredita imaju i djelatnosti kojima je obustavljen rad. Analiziraju se tri poduzeća u sektoru ugostiteljstva tako što se uspoređuju financijski pokazatelji uspješne 2019. godine s pandemijskom 2020. godinom. Cilj je ovoga rada utvrditi značaj malih i srednjih poduzeća, odnosno ugostiteljske djelatnosti za hrvatsko gospodarstvo, kao i analizirati i usporediti utjecaj zatvaranja i drugih ograničenja na poslovanje i uspješnost triju poduzeća u ugostiteljskoj djelatnosti.

Ključne riječi: ugostiteljska djelatnost, mala i srednja poduzeća, financijsko izvještavanje, pandemija COVID-19, Vladine mjere

SUMMARY

Due to 2020, the world was affected by the pandemic virus COVID-19, in Croatia the first negative effects on the economy were recorded in March 2020. In order to stop the infection, the Civil Protection Headquarters suspends the possibility of working in a number of activities, including hospitality. As the hospitality industry belongs primarily to small and medium enterprises, this master thesis first defines the criteria for determining the size of enterprises and then the importance of small and medium enterprises in the Croatian economy. This master thesis deals with small and medium – sized enterprises during a certain period of time of the COVID-19 virus pandemic. The master thesis analyzes: the share of income, exports and employment in small and medium enterprises in relation to the total income, exports and employment of enterprises. The normative frame work of small and medium enterprises is defined, and International and Croatian financial reporting standards are compared. They are compared and considered in the context of the financial reporting of small and medium enterprises. Due to the pandemic, the Government of the Republic of Croatia brings various economic measures to help the economy. Economic measures are mostly aimed at various companies that cannot perform their normal activities due to the new situation caused by the pandemic. Three companies in the hospitality sector are analyzed by comparing the financial indicators of success in 2019 with the pandemic 2020. The aim of this master thesis is to determine the importance of small and medium enterprises and the hospitality industry for the Croatian economy and to analyze and compare the impact of lockdown and other restrictions on the business and performance of three companies in the hospitality industry.

Keywords: hospitality industry, small and medium enterprises, financial reporting, pandemic COVID-19, government support

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka.....	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	1
2. POJMOVNO ODREĐENJE I SPECIFIČNOSTI POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA	3
2.1. Kriteriji za utvrđivanje veličine poduzeća	3
2.1.1. Kriteriji za utvrđivanje veličine poduzeća u Europskoj uniji.....	3
2.1.2. Kriteriji za utvrđivanje veličine poduzeća u Hrvatskoj.....	4
2.2. Značaj malih i srednjih poduzeća za gospodarstvo Republike Hrvatske	6
2.3. Obilježja poslovanja i računovodstva malih i srednjih poduzeća.....	10
2.3.1 Računovodstveni i porezni aspekti ugostiteljske djelatnosti	10
2.3.2 Poslovne knjige ugostitelja	13
3. OBILJEŽJA FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA I NAČINI MJERENJA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA.....	15
3.1. Normativni okvir poslovanja malih i srednjih poduzeća	15
3.1.1. Računovodstvena načela	15
3.1.2 Računovodstveni standardi.....	16
3.1.3. Zakonski propisi.....	17
3.2. Obilježja računovodstvenih standarda i njihova primjena u financijskom izvještavanju malih i srednjih poduzeća.....	17
3.2.1 Hrvatski standardi financijskog izvještavanja.....	17
3.2.2 Međunarodni standardi izvještavanja za mala i srednja poduzeća.....	20
3.3 Pojam i načini mjerenja uspješnosti poslovanja	24
3.3.1 Analize uspješnosti poslovanja	24
3.3.2 Analiza pomoću financijskih pokazatelja	26

4. ANALIZA UTJECAJA PANDEMIJE COVID-19 NA PROMJENE U FINANCIJSKOM IZVJEŠTAVANJU I USPJEŠNOST POSLOVANJA ODABRANIH MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA U PODRUČJU UGOSTITELJSKE DJELATNOSTI	28
4.1. Potpore malim i srednjim poduzećima u vrijeme pandemije.....	28
4.1.1. Prikaz Vladinih mjera pomoći gospodarstvu.....	28
4.1.2. Odgoda plaćanja poreza na dodanu vrijednost	31
4.1.3. Plaćanje poreza na dobit.....	32
4.1.4. Potpora za očuvanje radnih mjesta	33
4.2. Izmjene i dopune u području financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća uslijed pandemije COVID-19.....	36
4.3. Značaj ugostiteljske djelatnosti za gospodarstvo Republike Hrvatske	39
4.4. Utjecaj pandemije na uspješnost poslovanja malih i srednjih poduzeća iz ugostiteljske djelatnosti.....	41
4.4.1. Analiza ugostiteljske djelatnosti tijekom pandemije.....	41
4.4.2. Utjecaj pandemije na sigurnost i uspješnost odabranih poduzeća u djelatnosti usluživanja jela i pića.....	44
5. ZAKLJUČAK.....	57
POPIS LITERATURE	59
POPIS TABLICA.....	63
POPIS SLIKA	64
ŽIVOTOPIS.....	65
PRILOZI	68

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet je istraživanja ovoga diplomskog rada utjecaj pandemije COVID-19 na financijsko izvještavanje i uspješnost poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. U radu se ponajprije istražuju karakteristike i glavne značajke poslovanja malih i srednjih poduzeća s naglaskom na ugostiteljski sektor.

Cilj je rada utvrditi promjene koje su nastupile s pandemijom u financijskom izvještavanju te utjecaj pandemije na uspješnost poslovanja ugostiteljskih objekata. Komparativnom analizom financijskih pokazatelja odabranih poduzeća zaključuje se koliki je razmjera imala pandemija, kao i razna ograničenja rada na poslovanje ugostiteljskih objekata.

1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka

Rad se sastoji od teorijskoga i empirijskog dijela. Teorijski dio rada zasnovan je na stručnoj i znanstvenoj literaturi. Ona se analizira uz ostale sekundarne izvore iz ovoga područja s ciljem upotpunjavanja teorijskoga dijela istraživanja. Teorijski dio zahtijeva primjenu više metoda, kao što su metoda komparacije, dedukcije i deskripcije. Empirijski dio zasnovan je na analizi i usporedbi temeljnih financijskih izvještaja.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Sadržaj rada podijeljen je u pet poglavlja. Prvo poglavlje čini uvodni dio koji je raščlanjen na predmet i cilj rada, korištene metode i izvore podataka kod istraživanja te na sadržaj i strukturu rada.

Drugo poglavlje definira kriterije koji određuju veličinu poduzeća u Hrvatskoj i Europskoj uniji te prikazuje značaj malih i srednjih poduzeća u gospodarstvu Republike Hrvatske. Odnosno, prikazuje njihov udio u ukupnoj zaposlenosti, prihodima, izvozima itd.

U trećem poglavlju obrađen je normativni okvir unutar kojega djeluju mala i srednja poduzeća te se prezentiraju osnovna obilježja Hrvatskih i Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja. Detaljiziraju se porezni i računovodstveni aspekti poslovanja ugostitelja. Također, u poglavlju se definira pojam i način mjerenja sigurnosti i uspješnosti poduzeća.

U četvrtom poglavlju analizira se utjecaj pandemije na promjene u financijskom izvještavanju malih i srednjih poduzeća tijekom pandemije te se obrađuju Vladine mjere pomoći. Na kraju rada se analizira utjecaj pandemije na uspješnost poslovanja ugostiteljskoga sektora s posebnim naglaskom na tri odabrana poduzeća u ugostiteljskoj djelatnosti. Pomoću navedene analize u petom poglavlju donosi se zaključak.

2. POJMOVNO ODREĐENJE I SPECIFIČNOSTI POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA

2.1. Kriteriji za utvrđivanje veličine poduzeća

2.1.1. Kriteriji za utvrđivanje veličine poduzeća u Europskoj uniji

Prema europskom zakonodavstvu (Četvrta direktiva EU, 1978, čl 11. i 27) poduzeća s manje od 250 zaposlenih, sa zbrojem aktive manjim od 17.500.000,00 eura te ukupnim godišnjim prihodom manjim od 35.000.000,00 eura pripadaju kategoriji mikro, malih i srednjih poduzeća. Kriteriji za klasifikaciju poduzeća mijenjali su se tijekom godina pod utjecajem gospodarskih prilika, no najbitniji je indikator u definiranju veličine poduzeća broj zaposlenih. U posljednjim izmjenama Direktiva Europske unije uvedena je nova klasifikacija kojom se pored malih i srednjih poduzeća u klasifikaciju dodaju i mikro poduzeća. Mikro poduzeća definiraju se kao poduzeća s manje od 10 zaposlenih, s ukupnim zbrojem aktive manjim od 350.000,00 eura te ukupnim godišnjim prihodima manjim od 700.000,00 eura. Nadalje, u mala poduzeća ubrajaju se sva ona koja imaju do 50 zaposlenih, zbroj aktive do 4.400.000,00 eura i godišnje prihode do 8.800.000,00 eura. Srednja su, pak, poduzeća ona koja ne zadovoljavaju uvjete za mikro i mala poduzeća, odnosno svojim brojem zaposlenika, iznosima aktive i godišnjih prihoda prelaze navedene kriterije kojima se određuju mikro i mala poduzeća, ali ne prelaze kriterije kojima se definiraju velika poduzeća (Dečman et al., 2013, 17). Prikaz u obliku tablice br. 1 je u nastavku:

Tablica 1: Klasifikacija poduzeća u Europskoj uniji

KRITERIJI RAZVRSTAVANJA	MIKRO PODUZEĆE	MALO PODUZEĆE	VELIKO PODUZEĆE
BROJ ZAPOSLENIH	10	50	250
ZBROJ AKTIVE	350.000,00€	4.400.000,00€	17.500.000,00€
UKUPNI GODIŠNJI PRIHOD	700.000,00€	8.800.000,00€	35.000.000,00€

Izvor: Dečman, N., Mamić Sačler, I., Sever Mališ, S., Sever, I., Tušek, B., Žager, K. i Žager, L. (2013.), Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str.17

Kao što se može primijetiti, glavni su kriteriji za određivanje klasifikacije broj zaposlenih, zbroj aktive i ukupni prihod. Uz navedene kriterije, brojne države koriste i kvalitativne kriterije koji su u nastavku detaljnije obrađeni. Različiti kvalitativni kriteriji koriste se zbog različitosti u prirodi poslovanja sektora unutar kojega poduzeće djeluje. Tako je kod nekih sektora uz isti broj zaposlenih moguće ostvariti veći prihod, dok je kod drugih sektora potreban veći broj zaposlenih za povećani prihod (Dečman et al., 2013, 17).

2.1.2. Kriteriji za utvrđivanje veličine poduzeća u Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj Zakon o računovodstvu (NN 109/07) regulira klasifikaciju poduzeća. U kontekstu navedenoga Zakona poduzeća se temeljem kvantitativnih kriterija (broj zaposlenih, ukupni prihod i ukupna aktiva) dijele na mikro, mala, srednja i velika poduzeća. Za pojedine subjekte kvantitativni kriteriji nisu dovoljan indikator za klasifikaciju poduzeća. Tada se kvantitativni kriteriji nadopunjuju kvalitativnim. Kvalitativni su kriteriji detaljnije prikazani u tablici br. 2. Društva čija je primarna aktivnost upravljanje investicijskim i mirovinskim fondovima, zatim financijske institucije i osiguravajuća društva klasificiraju se u skupine velikih poduzeća, ne uzimajući u obzir broj zaposlenih, ukupne prihode ili aktivu. Glavne su obveze velikih poduzetnika sastavljanje svih obveznih financijskih izvještaja i revizija istih. Veličina poduzeća u Republici Hrvatskoj definirana je kroz Zakon o računovodstvu. Osim Zakona o računovodstvu, bitan je i Zakon o poticanju razvoja maloga gospodarstva (NN 29/02., 63/07., 53/12., 56/13), kojim se reguliraju mjere za razvoj malih i srednjih poduzeća.

Tablica 2: Kvantitativni i kvalitativni kriteriji za podjelu poduzeća

KVANTITATIVNI KRITERIJI	KVALITATIVNI KRITERIJI
<ul style="list-style-type: none"> • Broj zaposlenih • Ukupan prihod • Ukupna aktiva 	<ul style="list-style-type: none"> • Tržišni udio • Grana industrije • Javna odgovornost • Kotiranje na tržištu kapitala • Pravni status • Vlasnička struktura • Broj kupaca i dobavljača

Izvor: Žager, K. i Dečman, N. (2015.), Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 4

Subjekti maloga gospodarstva dijele se na mikro, mala i srednja poduzeća. Ona poduzeća čija aktiva ne prelazi 2.600.000,00 kn, godišnji im prihodi ne iznose više od 5.200.000,00 kn te zapošljavaju do 10 radnika, pripadaju skupini mikro poduzeća. Malim poduzećima pripadaju ona poduzeća čija ukupna aktiva ne prelazi 30.000.000,00 kn, ukupni godišnji prihodi nisu veći od 60.000.000,00 kn te imaju do 50 zaposlenih. Dok, srednja poduzeća imaju ukupnu aktivu do 150.000.000,00 kn, ukupne godišnje prihode do 300.000.000,00 kn te zapošljavaju do 250 radnika (Mrša, 2014, 135). Detaljnije prikazano u tablici br. 3 u nastavku:

Tablica 3: Klasifikacija poduzeća prema Zakonu o računovodstvu

KRITERIJI	MIKRO	MALI	SREDNJI	VELIKI
UKUPNA AKTIVA	2.600.000 kn	30.000.000 kn	150.000.000 kn	prelaze dva od tri uvjeta
PRIHODI	5.200.000 kn	60.000.000 kn	300.000.000 kn	
BROJ ZAPOSLENIH	10	50	250	

Izvor: Zakon o računovodstvu, Narodne novine, br. 120/16, 116/18, čl. 5

2.2. Značaj malih i srednjih poduzeća za gospodarstvo Republike Hrvatske

Struktura je malih i srednjih poduzeća u gospodarstvu Hrvatske kao i u ostalim zemljama svijeta – stabilna, odnosno zauzima najveći udio u ukupnom broju poduzeća te iznosi 99,7 % (tablica br. 4). U 2019. godini nastavlja se pozitivan trend, to jest povećava se ukupni broj poduzeća u odnosu na prethodnu godinu za 5.143 subjekata ili u relativnom obliku za 3,9 %. Od navedenoga iznosa samo 10 subjekata pripada velikim poduzećima, dok svi ostali subjekti pripadaju sektoru malih i srednjih poduzeća. Povećanje u razdoblju od 2018. do 2019. značajno je manje u odnosu na povećanje u razdoblju od 2017. godine do 2018. Tada je ukupni broj poduzeća narastao za 11.036 subjekata ili u relativnom obliku 9,2 %. Od njih se 31 subjekt odnosi na velika poduzeća, a svi ostali subjekti, njih 11.005, pripadaju sektoru malih i srednjih poduzeća (CEPOR, 2020, 1-10). Tablica br. 4 u nastavku prikazuje rast broja poduzeća za 16 % u četverogodišnjem razdoblju od 2016. do 2019. godine:

Tablica 4: Struktura poduzeća u razdoblju 2016.-2019.

	2016.		2017.		2018.		2019.	
	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%
Sektor malih i srednjih poduzeća	114.156	99,7	119.752	99,7	130.757	99,7	135.890	99,7
Mikro i mala poduzeća	112.809		118.352		129.259		134.365	
Srednja poduzeća	1.347		1.400		1.498		1.525	
Velika poduzeća	327	0,3	329	0,3	360	0,3	370	0,3
Ukupno	114.483	100	120.081	100	131.117	100	136.260	100

Izvor: CEPOR, (2020.), Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. (e-publikacija), preuzeto s: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjescje-2020-HR-web.pdf>, str. 7

Skoro tri četvrtine odnosno, preciznije 74,3 % ljudi zaposleno je u mikro, malim i srednjim poduzećima u 2019. godini. Taj se udio uvećao za 2,1 postotna boda uspoređujući s 2018. godinom. U mikro poduzećima očituje se najveće povećanje zaposlenih. Uspoređujući, dakle,

2018. godinu s 2019., broj zaposlenih povećao se za 12 %, dok se u malim poduzećima povećao za 4,8 %. S jedne strane u mikro i malim poduzećima bilježimo povećanje, dok s druge strane u srednjim i velikim poduzećima imamo blago smanjenje radne snage. Tako se u srednjim poduzećima u 2019. godini smanjio broj zaposlenih za 0,6 %, dok u velikim za 4,3 %. Najveću stopu zaposlenosti u Hrvatskoj imaju mikro poduzeća s 29,6 % zaposlenih u ukupnom broju zaposlenih. Iako najviše zapošljavaju, prihodi su im najmanji te čine samo 15,8 % ukupnih prihoda i 8,2 % ukupnog izvoza. U navedenim podacima očituje se niska konkurentnost mikro poduzeća. S druge strane, velika poduzeća koja imaju udio 25,8 % u ukupnoj zaposlenosti doprinose s najvećim prihodima od 39,7 % te najvećim izvozom od 47,1 %. Mikro, mala i srednja poduzeća u 2019. godini doprinose s 60,3 % prihoda u ukupnom prihodu Republike Hrvatske. Prihodi svih sektora povećali su se u 2019. godini uspoređujući s 2018. godinom: mikro poduzećima prihod se povećao za 23,4 %; malim poduzećima za 9,5 %; srednjim poduzećima za 2,5 % i velikim poduzećima za 0,2 %. Izvoz mikro poduzeća povećao se za 18,7 %, malih poduzeća za 4,7 %, dok su srednja poduzeća imala smanjenje izvoza za 3 %, ako se uspoređuje 2019. godina s prethodnom 2018. godinom (CEPOR, 2020, 1-10). Navedeni podaci raspoređeni su u dolje prikazanoj tablici br. 5, po veličini poduzeća i njihovu doprinosu u ukupnoj zaposlenosti, prihodima i izvozu u 2018. godini i 2019. godini.

Tablica 5: Veličina poduzeća i zaposlenost, ukupan prihod i izvoz u 2018. i 2019. godini

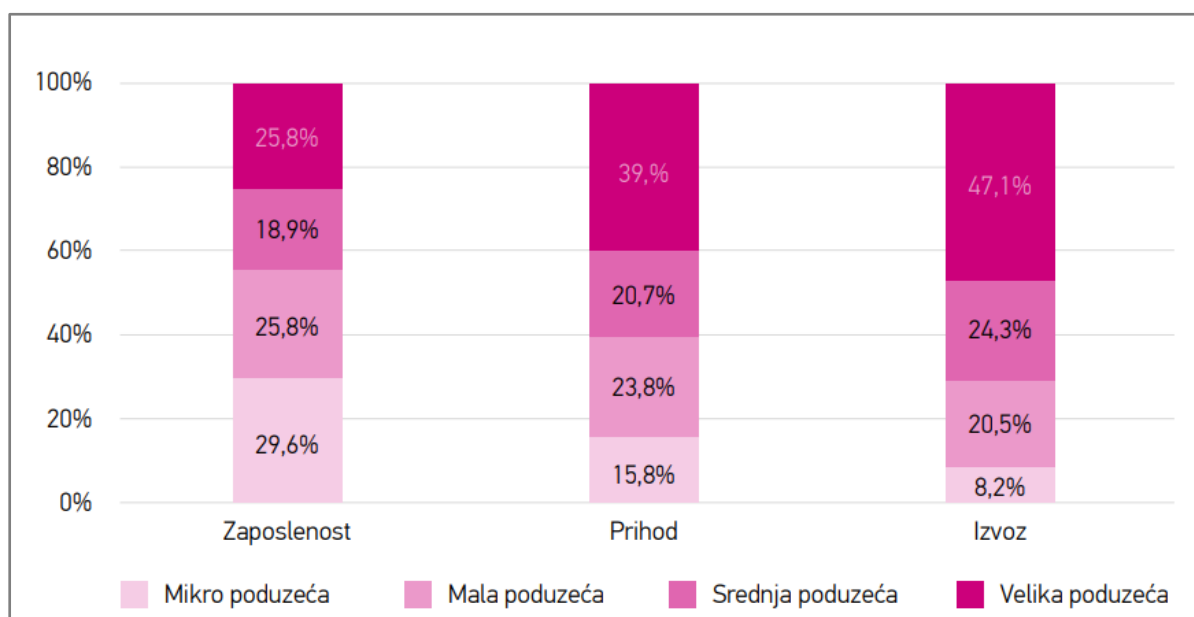
Ekonomski kriterij valorizacije sektora	Veličina poduzeća							
	Mikro		Mala		Srednja		Velika	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Broj zaposlenih	255.819	286.603	238.392	249.826	184.278	183.189	261.465	250.158
Zaposlenost (udio)	27,2 %	29,6 %	25,4 %	25,8 %	19,6 %	18,9 %	27,8 %	25,8 %
Ukupan prihod (mil. kn)	102.094	126.003	172.766	189.187	161.166	165.172	315.134	315.765
Ukupan prihod (udio)	13,6 %	15,8 %	23,0 %	23,8 %	21,4 %	20,7 %	42,0 %	39,7 %

Izvoz (mil. kn)	10.432	12.379	29.671	31.064	37.874	36.739	69.205	71.273
Izvoz (udio)	7,1 %	8,2 %	20,2 %	20,5 %	25,7 %	24,3 %	47,0 %	47,1 %

Izvor: CEPOR, (2020.), Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. (e-publikacija), preuzeto s: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjescje-2020-HR-web.pdf>, str. 8

Dolje navedena slika br. 1 pokazuje udjele mikro, malih, srednjih i velikih poduzeća u ukupnoj zaposlenosti, prihodu i izvozu. Mikro poduzeća najviše radnika zapošljavaju, no najmanje sudjeluju u ukupnom prihodu i izvozu. Mala i velika poduzeća imaju podjednaku stopu zaposlenosti, no velika poduzeća imaju najveći udio u prihodu i izvozu. Srednja poduzeća najmanje zapošljavaju, u prihodu sudjeluju manje od velikih i malih poduzeća, a u izvozu sudjeluju približno za dvostruko manje od velikih poduzeća. Sektor mikro, malih i srednjih poduzeća doprinosi s 52,9 % u više od polovice ukupnog izvoza hrvatskih poduzeća u 2019. godini (CEPOR, 2020, 1-10).

Slika 1: Postotak zaposlenosti, prihoda i izvoza prema veličini poduzeća u 2019. godini

Izvor: CEPOR, (2020.), Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. (e-publikacija), preuzeto s: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjescje-2020-HR-web.pdf>, str. 9

Mikro i mala poduzeća prosječno zapošljavaju 4 radnika. Uspoređujući s 2018. kada je prosječan broj zaposlenih 3,8, u 2019. godini primjetno je blago povećanje. Ukupni prihod

prema zaposlenom, odnosno produktivnost tijekom promatranoga razdoblja povećala se za 13,2 % u mikro i malim poduzećima. Iako naočigled značajan porast produktivnosti, ipak nije dovoljan za jačanje konkurentnosti na inozemnim tržištima zbog manjka inovativnosti (CEPOR, 2020, 1-10). U nastavku je detaljniji prikaz u tablici br. 6:

Tablica 6: Prosječan broj zaposlenika i prihodi po zaposleniku u mikro i malim poduzećima u razdoblju od 2016. do 2019. godine

Godina	Broj mikro i malih poduzeća	Broj zaposlenih u mikro i malim poduzećima	Prosječni broj zaposlenih u mikro i malim poduzećima	Ukupan prihod (u mil. kn)	Ukupan prihod po zaposlenom (u kn)
2016.	112.809	455.670	4	236.495	519.005
2017.	118.352	472.619	4	255.691	541.009
2018.	129.259	494.211	3,8	274.860	556.159
2019.	134.365	536.429	4	315.190	587.570

Izvor: CEPOR, (2020.), Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. (e-publikacija), preuzeto s: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjescje-2020-HR-web.pdf>, str. 10

Prosječan zapošljavanje u srednje velikim poduzećima je stagnirao u promatranom razdoblju, izuzev smanjenja sa 123 na 120 zaposlenih u 2019. godini. Tako uzročno posljedično slijedi povećanje ukupnih prihoda po zaposleniku za 3,1 %, uspoređujući s 2018. godinom. Kao i u prethodnim godinama, kada se uspoređuje produktivnost poduzeća, mikro i mala poduzeća imaju manju produktivnost u 2019. u odnosu na produktivnost velikih poduzeća. Još je uvijek velika prepreka u razvoju malih i srednjih poduzeća manjak iskorištenosti tržišta Europske unije, to jest manjak internacionalizacije (CEPOR, 2020, 1-10). Detaljnije je prikazano u tablici br. 7 u nastavku:

Tablica 7: Prosječan broj zaposlenika i prihodi po zaposleniku u srednjim poduzećima u razdoblju od 2015. do 2019. godine

Godina	Broj srednjih poduzeća	Broj zaposlenih u srednjim poduzećima	Prosječni broj zaposlenih u srednjim poduzećima	Ukupan prihod (u mil. kn)	Ukupan prihod po zaposlenom (u kn)
2016.	1.347	166.274	123,4	141.579	851.480
2017.	1.400	173.713	124,1	148.281	853.598
2018.	1.498	184.278	123	161.166	874.581
2019.	1.525	183.189	120,1	165.172	901.648

Izvor: CEPOR, (2020.), Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. (e-publikacija), preuzeto s: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjescje-2020-HR-web.pdf>, str. 10

2.3. Obilježja poslovanja i računovodstva malih i srednjih poduzeća

2.3.1 Računovodstveni i porezni aspekti ugostiteljske djelatnosti

Ugostiteljski objekti registrirani u obliku trgovačkog društva ili obrta koji su zakonom primorani, ili su samovoljno odlučili plaćati porez na dobit, dužni su sastavljati poslovne knjige sukladno načelima dvojnog knjigovodstva: dnevnik, glavne i pomoćne knjige. Ujedno, ako se radi o obveznicima poreza na dodanu vrijednost, obvezni su voditi knjigu ulaznih računa (URA) i knjigu izlaznih računa (IRA). Oni poduzetnici koji su u prethodnoj godini imali isporuku dobara ili usluga veću od 300.000,00 kn postaju obveznici poreza na dodanu vrijednost. Samim su time na promet od obavljanja djelatnosti ugostiteljstva obvezni obračunati porez na dodanu vrijednost. Osnovica za izračunavanje iznosa poreza na dodanu vrijednost prodajna je cijena, odnosno vrijednost prodanih pića ili hrane. Obrtnici koji su obveznici poreza na dodanu vrijednost izvršavaju obračun poreza na dodanu vrijednost putem primitaka od obavljanja djelatnosti. Od 1.1.2020. u Zakon o porezu na dodanu vrijednost dodaje se nova točka koja pripisuje sniženu stopu poreza na dodanu vrijednost od 13 % za usluživanje jela u ugostiteljskim objektima. Istovremeno opća se stopa poreza na dodanu vrijednost od 25 % primjenjuje na sva pića. U cijeni hrane i pića u ugostiteljskim objektima, osim stope PDV-a, uračunata je i stopa poreza na potrošnju, koju zasebno pripisuje svaki grad ili općina. Porez na potrošnju izračunava se na temelju osnovice bez

poreza na dodanu vrijednost. Kada se iz prometa koji je napravljen želi izračunati porez na dodanu vrijednost, koristi se preračunata stopa poreza na dodanu vrijednost i poreza na potrošnju. Vidi u nastavku (Božina et al., 2019, 23):

$$\frac{\text{stopa (PDV ili porez na potrošnju)} * 100}{\text{stopa PDVa} + \text{porez na potrošnju} + 100}$$

Drugim riječima, od 1.1.2020. ugostitelji primjenjuju preračunate stope kao u tablici br. 8 u nastavku:

Tablica 8: Iznosi preračunatih stopa poreza na dodanu vrijednost i poreza na potrošnju

Red. br.	Vrsta ugostiteljske usluge	Stopa poreza na dodanu vrijednost i poreza na potrošnju	Preračunana stopa poreza na dodanu vrijednost i poreza na potrošnju
1.	Usluživanje hrane u ugostiteljskim objektima	13 %	11,5044 %
2.	Kava, čaj, topli napitci, voda	25 %	20 %
3.	Alkoholna i bezalkoholna pića, vino, pivo	25 % 3 %	19,53 % 2,34 %
4.	Alkoholna i bezalkoholna pića, vino, pivo	25 % 2 %	19,68504 % 1,57480 %

Izvor: Božina, A., Jurić, Đ., Markota, Lj., Vuk, J., Guzić, Š., (2019.), Porezne novosti u primjeni od 1. siječnja 2020. godine, Računovodstvo, revizija i financije, str. 23, preuzeto s: <https://rrif.hr/dok/preuzimanje/R191202.PDF>

Ugostitelji koji nisu ušli u sustav plaćanja poreza na dodanu vrijednost obračunavaju samo porez na potrošnju prema preračunatoj stopi. Visina stope poreza na potrošnju ovisi o gradu ili općini koji ju je propisao (Božina et al., 2019, 23).

Na primjeru ugostiteljskoga objekta *Tulipan* prikazuje se obračun poreza na dodanu vrijednost i poreza na potrošnju. U nastavku je tablica br. 9 u kojoj se navodi iznos ostvarenoga prometa s obzirom na pruženu vrstu usluge:

Tablica 9: Promet ugostiteljskog objekta Tulipan

Red.br.	Vrsta pružene usluge	Iznos prometa
1.	Hrana	64.220,00
2.	Kava, čaj, topli napitci, voda	10.400,00
3.	Alkoholna i bezalkoholna pića, vino, pivo	98.500,00
UKUPNO		173.120,00

Izvor: prilagođeno prema Božina, A., Jurić, Đ., Markota, Lj., Vuk, J., Guzić, Š., (2019.), Porezne novosti u primjeni od 1. siječnja 2020. godine, Računovodstvo, revizija i financije, str. 24, preuzeto s: <https://rrif.hr/dok/preuzimanje/R191202.PDF>

Nadalje, u nastavku je tablica br. 10 koja prikazuje izračun poreza na dodanu vrijednost s obzirom na prethodno navedeni promet. Izračun je odvojeno izračunat za usluge na koje se odnosi porez na dodanu vrijednost po smanjenoj ili po višoj stopi. Također, u računici je i porez na potrošnju (Božina et al., 2019, 23).

Tablica 10: Izračun PDV-a i poreza na potrošnju na promet ostvaren u ugostiteljskom objektu Tulipan

Naziv ugostiteljske usluge	Izračun PDV-a i poreza na potrošnju	Svota PDV-a i poreza na potrošnju (3 %)	Svota PDV-a i poreza na potrošnju (2 %)
Hrana	PDV = 64.220,00 x 11,5044 %	7.388,13 kn	7.388,13 kn
Kava, čaj, topli napitci, voda	PDV = 10.400 x 20 %	2.080,00 kn	2.080,00 kn
Alkoholna i bezalkoholna pića, vino, pivo	PDV = 98.500,00 x 19,53 % PDV = 98.500,00 x 19,68504 %	19.237,05 kn	19.389,76 kn
Alkoholna i bezalkoholna pića, vino, pivo	por. na potrošnju = 98.500,00 x 2,34 % 98.500,00 x 1,57480 %	2.304,90 kn	1.551,18 kn
UKUPNO	PDV – stopa od 13 %	7.388,13 kn	7.388,13 kn
	PDV – stopa od 25 %	21.317,05 kn	21.469,76 kn
	POREZ NA POTROŠNJU	2.304,90 kn	1.551,18 kn

Izvor: prilagođeno prema Božina, A., Jurić, Đ., Markota, Lj., Vuk, J., Guzić, Š., (2019.), Porezne novosti u primjeni od 1. siječnja 2020. godine, Računovodstvo, revizija i financije, str. 24, preuzeto s: <https://rrif.hr/dok/preuzimanje/R191202.PDF>

Ugostiteljskom objektu na promet ostvarenom od usluge pripremanja hrane i slastica obračunat je PDV po sniženoj stopi od 13 %, odnosno po preračunatoj stopi od 11,5 %. Porez na dodanu vrijednost na ostvaren promet iznosi 7.388,13 kn. Na promet ostvaren od usluge kave, čaja, toplih napitaka i vode vrijedi porez na dodanu vrijednost od 25 %, to jest po preračunatoj stopi 20 %. Time je iznos poreza na dodanu vrijednost na ostvaren promet 2080,00 kn. Promet ostvaren od alkoholnih pića, piva, vina i bezalkoholnih pića obračunat je po stopi PDV-a od 25 % te po prometu na potrošnju od 2 % ili 3 % ovisno o gradu ili općini. Time ukupan obračunati porez na dodanu vrijednost i porez na potrošnju po stopi od 2 % iznosi 19.389,76 kn, a porez na dodanu vrijednost i porez na potrošnju od 3 % iznosi 19.237,05 kn. Samo porez na potrošnju po stopi od 2 % iznosi 1.551,18 kn te po stopi od 3 % 2.304,90 kn (Božina et al., 2019, 20-36).

2.3.2 Poslovne knjige ugostitelja

Poduzeće koje se bavi ugostiteljskom djelatnošću može biti registrirano u obliku trgovačkoga društva ili obrta. Kada se ugostiteljstvom bavi obrtnik, tada se obrt oporezuje sukladno Zakonu o porezu na dohodak i vodi se kao samostalna djelatnost. Obrt, odnosno samostalnu djelatnost potrebno je registrirati u registar obveznika poreza na dohodak te temeljem poslovnih knjiga i evidencija obračunati dohodak. Poslovne knjige koje je samostalna djelatnost obvezna voditi (Bocak, 2009, 46-75):

- „knjiga primitaka i izdataka (obrazac KPI)
- knjiga prometa (obrazac KPR)
- Popis dugotrajne imovine (obrazac DI)
- Evidencija o tražbinama i obvezama (obrazac TO)“ (Bocak, 2009, 46-75).

Fizičke osobe koje izvršavaju samostalnu djelatnost, a isto tako su obveznici poreza na dodanu vrijednost, imaju obvezu voditi evidenciju u knjizi primljenih (U-RA) i izdanih računa (I-RA). Ipak, u nekim slučajevima knjigu prometa nije potrebno voditi. U knjigu prometa, naime, evidentiraju se naplaćeni primici u gotovini krajem radnoga dana, to jest, prije početka sljedećega radnog dana. Kao što je već navedeno, obveznici poreza na dodanu vrijednost dužni su voditi knjigu izdanih računa. Ako evidentiraju gotovinski promet na kraju radnoga dana, odnosno prije nastupa sljedećeg radnog dana te na mjestu ostvarenja tih gotovinskih primitaka, tada nisu obvezni voditi knjigu prometa. Također, porezni obveznici

poreza na dohodak, bez obzira jesu li obveznici poreza na dodanu vrijednost, ako vode knjigu primitaka i izdataka svakodnevno krajem radnog dana i prije početka sljedećega radnog dana na mjestu ostvarenja gotovinskih primitaka, nisu obvezni voditi knjigu prometa. U evidenciji o tražbinama i obvezama bilježe se izdani i primljeni bezgotovinski računi, to jest računi koji nisu plaćeni, ni naplaćeni gotovinom. Ako obveznik poreza na dodanu vrijednost redosljedom evidentira u knjizi primljenih i izdanih računa sve primljene i izdane račune, a ne samo one koji su naplaćeni odnosno plaćeni, tada nije obvezan voditi evidenciju tražbina i obveza. Međutim, ako se evidencija knjige primljenih i izdanih računa vodi po plaćenim i naplaćenim računima, tada je potrebno voditi evidenciju o tražbinama i obvezama. Posebnu evidenciju dužni su voditi pružatelji usluživanja hrane, napitaka te bezalkoholnih i alkoholnih pića. U posebnoj evidenciji vode se podaci o dobavljačima, odnosno o nabavi i uporabi naručenih materijala, hrane, alkoholnih i bezalkoholnih pića te napitaka. Posebna evidencija treba sadržavati datum, podatke o dobavljaču, evidentirati količinu i vrijednost nabavljenog, ali i potrošenog materijala, hrane, napitaka te alkoholnih i bezalkoholnih pića. Evidenciju je potrebno zasebno voditi za svaku vrstu hrane, pića, napitaka i materijala. Sve promjene prilikom nabave i potrošnje hrane, pića, napitaka i materijala je potrebno do 15. u mjesecu proknjižiti za mjesec koji je prethodio. Ugostitelji koji su svojevoljno ušli u sustav poreza na dobit ili ih je zakon prisilio na ulaz u sustav poreza na dobit obvezni su voditi glavnu knjigu, dnevnik i pomoćnu knjigu. Dnevnik je poslovna knjiga u koju se poslovne promjene evidentiraju sukladno njihovom nastupu odnosno kronološki, proizlazeći iz bilančnih i izvanbilančnih zapisa. Glavna knjiga bilježi promjene proizašle iz financijskoga položaja i uspješnosti poslovanja u određenome razdoblju. One fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost, a ujedno su i obveznici poreza na dodanu vrijednost, dužni su voditi knjigu primljenih (U-RA) i izdanih računa (I-RA) (Bocak, 2009, 46-75).

3. OBILJEŽJA FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA I NAČINI MJERENJA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA

3.1. Normativni okvir poslovanja malih i srednjih poduzeća

3.1.1. Računovodstvena načela

Financijsko izvještavanje najbitniji je dio računovodstva za mala i srednja poduzeća. Korisnici financijskih izvještaja mogu biti interni ili eksterni. U svakom slučaju kako bi se mogle donijeti ispravne odluke o investiranju ili kreditiranju, procijeniti iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova, ili naprosto informirati o ekonomskim resursima, potrebne su vjerodostojne informacije – financijski izvještaji. Normativni okviri financijskoga izvještavanja osiguravaju povjerenje prilikom čitanja financijskih izvještaja, odnosno korisnik podrazumijeva da su izvještaji napravljeni u skladu s normativnim okvirom (Žager i Dečman, 2015, 99-102). „Normativni okvir čine računovodstvena načela, standardi te zakonski propisi. Računovodstvena načela su općeprihvaćena načela koja su *nit vodilja* prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Najznačajnija načela su:

1. načelo troška nabave (nabavne vrijednosti)
2. načelo nastanka događaja
3. načelo objektivnosti
4. načelo materijalnosti
5. načelo dosljednosti
6. načelo opreznosti“ (Žager i Dečman, 2015, 99-100).

Načelo troška nabave upućuje na evidenciju imovine prilikom nabave po nabavnoj vrijednosti. To znači da se prilikom kupnje imovine ona evidentira po trošku nabave. Ovo načelo olakšava utvrđivanje vrijednosti budući da se vrijednost temelji na vjerodostojnoj dokumentaciji. No, s druge strane nedostatak je što s vremenom vrijednost te imovine više nije realna. Sljedeće je načelo nastanka događaja, kojim se definira vremensko priznavanje prihoda. Ovdje se prihod bilježi u financijskim izvještajima u trenutku njegovog nastajanja, to jest zarađivanja, ali ne i naplate. Znači, prihod se bilježi u trenutku nastanka, bez obzira na to jeli navedeno potraživanje i naplaćeno. Isto vrijedi i za rashode, koji se bilježe prilikom

nastanka, a ne pri isplati. U načelu objektivnosti sam naziv govori što se zapravo traži – objektivni pristup pri izradi financijskih izvještaja, što ujedno podrazumijeva da se računovodstvene evidencije temelje na pravovaljanoj dokumentaciji. Načelo materijalnosti ili značajnosti ističe da su sve informacije sadržane u financijskim izvještajima značajne. Drugačije rečeno, korisnika navode na ispravnu odluku i prikazuju stvarno stanje poduzeća. Načelo potpunosti podrazumijeva da su sve bitne informacije navedene u financijskim izvještajima. Načelo konzistentnosti ili dosljednosti podrazumijeva da se pravila dosljedno primjenjuju, čime se omogućuje i usporedivost financijskih izvještaja tijekom obračunskih razdoblja. Od iznimne je važnosti primjenjivati uvijek iste računovodstvene politike. Ako se tijekom obračunskoga razdoblja počnu primjenjivati druge računovodstvene politike, može doći do iskrivljenja informacija u financijskim izvještajima. Samim pak time može doći do pogrešnoga financijskog rezultata. Svrha je načela opreznosti smanjenje neizvjesnosti poslovanja, odnosno njime se naglašava važnost evidencije prihoda kada su sigurni, a rashoda kada su mogući. Manjak je ovog načela mogućnost zloupotrebe istog, što se naravno ne smije primjenjivati. Osim navedenih postoje još brojna računovodstvena načela i pretpostavke. Sva poduzeća usmjerena k profitu primjenjuju navedena načela i pretpostavke, bez obzira na veličinu (Žager i Dečman, 2015, 99-102).

3.1.2 Računovodstveni standardi

Načela su temelj računovodstva, dok ih standardi detaljnije razrađuju. Standardi se dijele na nacionalne i međunarodne. Nacionalne računovodstvene standarde države same sebi prilagođavaju u skladu s vlastitim ekonomskim prilikama, dok su međunarodni standardi globalno usklađeni te usvojeni od strane velikoga broja zemalja u kojima posluju globalne kompanije. U Hrvatskoj se primjenjuju oba standarda. Veliki poduzetnici i poduzeća čije dionice kotiraju na burzi obvezni su primjenjivati Međunarodne standarde financijskoga izvještavanja (u daljnjem tekstu: MSFI). Mala, pak, i srednja poduzeća primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu: HSFI). Prilikom primjene svih standarda MSFI-a poduzeća su nailazila na određene prepreke pa je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde objavio Međunarodne računovodstvene standarde za mala i srednja poduzeća (u daljnjem tekstu: „MSFI za MSP“) (Žager i Dečman, 2015, 102-103).

3.1.3. Zakonski propisi

Osim Zakona o računovodstvu koji ima glavnu ulogu u financijskome izvještavanju, primjenjuju se još brojni zakonski propisi. Zakonom su uređeni određeni izuzeci financijskoga izvještavanja malih i srednjih poduzeća. Time mala i srednja poduzeća imaju obvezu sastavljati temeljne financijske izvještaje bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke. Ostale financijske izvještaje rade opcionalno. Prilikom sastavljanja obvezni su primjenjivati HSFI, Zakon o računovodstvu, porezne i ostale propise. U okviru poreznih propisa poduzetnici su se dužni pridržavati Zakona o porezu na dobit (NN 177/04., 90/05., 57/06., 146/08., 80/10., 22/12., 148/13., 143/14., 50/16., 115/16., 106/18., 121/19., 32/20. i 138/20.), Zakona o porezu na dohodak (NN 115/16., 106/18., 121/19., 32/20. i 138/20.) i Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13., 99/13., 148/13., 153/13., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19., 138/20. i 39/22.). Budući da je Hrvatska članica Europske Unije, dužna je uredbe, direktive i smjernice EU primijeniti u svome računovodstvenom sustavu (Žager i Dečman, 2015, 103-105).

3.2. Obilježja računovodstvenih standarda i njihova primjena u financijskom izvještavanju malih i srednjih poduzeća

3.2.1 Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

Pojednostavljena verzija opsežnih MSFI-a su nacionalni računovodstveni standardi pod nazivom HSFI. Odbor za standarde financijskoga izvještavanja, sukladno Zakonu o računovodstvu zadužen je za praćenje i analiziranje računovodstva u teoriji i praksi. On donosi i razrađuje HSFI, prevodi MSFI, donosi prijedlog ministru financija o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja. Primjenom HSFI postiže se usporedivost hrvatskih financijskih izvještaja s financijskim izvještajima ostalih zemalja svijeta te svojom jednostavnošću, osiguravaju kvalitetniji i pouzdaniji prikaz informacija u financijskim izvještajima. Hrvatski standardi financijskoga izvještavanja sastoje se od ukupno 17 različitih standarda. U okviru standarda prikazuju se temelji samih standarda, definiraju temeljne pretpostavke i načela, definicija, sadržaj, obilježje, cilj i svrha HSFI, kao i mjerenje i priznavanje elemenata financijskih izvještaja. Računovodstvene pretpostavke na kojima se

HSFI temelji su vremenska neograničenost poslovanja i nastanak događaja. Osim njih, primjenjuju se i ostala načela od kojih su neka prethodno detaljnije obrađena, a to su: razumljivost, važnost, pouzdanost i usporedivost, opreznost i potpunost te načelo značajnosti i dosljednog prezentiranja (Dečman i Žager, 2015, 114-123). U nastavku je tablica br. 11 u kojoj su ukratko objašnjeni standardi koji se nalaze unutar HSFI-a:

Tablica 11: Pregled Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja

STANDARD	OPIS
HSFI 1 – Financijski izvještaji	Definiranje izgleda financijskih izvještaja s ciljem usporedivosti istih.
HSFI 2 – Konsolidirani financijski izvještaji	Definira računovodstveno postupanje u ovisnim, pridruženim i zajednički kontroliranim poduzećima.
HSFI 3 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške	Pomoć pri odabiru računovodstvenih politika, promjeni istih politika te priznavanje rezultata promjene računovodstvene politike.
HSFI 4 – Događaji nakon bilance	Podjela događaja na one koji zahtijevaju usklađivanje financijskih izvještaja i na one koji ne zahtijevaju usklađivanje prije objavljivanja bilance.
HSFI 5 – Dugotrajna nematerijalna imovina	Trošak nabave nematerijalne imovine osim u iznimnim situacijama propisanih standardom, priznaje se kao rashod razdoblja. Standard definira i obračun amortizacije koji kreće s raspoloživosti imovine, dok se vijek upotrebe određuje sukladno ugovornim i zakonskim pravima.
HSFI 6 – Dugotrajna materijalna imovina	Definira pravila priznavanja i mjerenja imovine. Detaljnije se bavi problematikom troška nabave odnosno troškom izgradnje, proizvodnje, zamjene za novčanu ili nenovčanu imovinu i slično što se uključuje u trošak nabave.
HSFI 7 – Ulaganja u nekretnine	Standard definira razliku između pojmova ulaganja u nekretnine i nekretnina koje koristi vlasnik.
HSFI 8 – Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja	Obrađuju se procesi objavljivanja i prestanka poslovanja te ekonomskih učinaka otuđenja dugotrajne imovine.
HSFI 9 – Financijska imovina	Bavi se priznavanjem, mjerenjem i objavljivanjem financijske imovine.

HSFI 10 – Zalihe	Definira zalihe kao ista knuti dio kratkotrajne imovine te definira računovodstvenu evidenciju nabave zaliha i njenim priznavanjem unutar računa dobiti i gubitka.
HSFI 11 – Potraživanja	Potraživanja se priznaju kao i ostala imovina, kada postoji vjerojatnost buduće koristi od navedenih potraživanja te se ono može izmjeriti.
HSFI 12 - Kapital	Standardi izravno ili neizravno utječu na visinu kapitala putem primjene pravila mjerenja i priznavanja imovine i obveza propisanih standardom.
HSFI 13 – Obveze	Određuje postupak priznavanja, objavljivanja i mjerenja svih obveza poduzeća.
HSFI 14 – Vremenska razgraničenja	Ovaj standard obrađuje računovodstveni model priznavanja i mjerenja stavaka koje imaju vremensko razgraničenje.
HSFI 15 – Prihodi	Standard se bavi poslovnim, financijskim, izvanrednim prihodima te nerealiziranom dobiti. Najviše obrađuje prihode od prodaje gotovih proizvoda.
HSFI 16 – Rashodi	Rashodi se priznaju primjenom načela sučeljavanja prihoda i rashoda odnosno određeni trošak i prihod trebaju biti izravno povezani.
HSFI 17 – Poljoprivreda	Biološka imovina se priznaje jednako kao i ostala imovina, dok se mjerenje provodi modelom fer vrijednosti ako ga je moguće utvrditi, ukoliko je fer vrijednost neutvrdiva, primjenjuje se trošak nabave kao metoda za mjerenje fer vrijednosti

Izvor: prilagođeno prema Žager, K. i Dečman, N. (2015.), Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Zagreb:

Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 114-123

3.2.2 Međunarodni standardi izvještavanja za mala i srednja poduzeća

Glavni je cilj Međunarodnih računovodstvenih standarda usklađivanje financijskoga izvještavanja na globalnoj razini. No, zbog neprilagođenosti MSFI-a potrebama malih i srednjih poduzeća došlo je do razvoja projekta MSFI za mala i srednja poduzeća. Mala i srednja poduzeća, naime, nemaju educirano osoblje iz područja računovodstva, već dodatno plaćaju računovodstvenim servisima vođenje računovodstvenih evidencija. Iz toga razloga zbog kompleksnosti MSFI-a dolazi do poteškoća pri njihovu primjenjivanju. Nadalje, MSFI orijentirani su na eksterno izvještavanje investitora, međutim postoji značajna razlika u informacijskim zahtjevima malih i srednjih te velikih poduzeća (Žager i Dečman, 2015, 157-160). Određeni standardi kao što su MSFI 12, 19 i 39 nisu primjenjivi za mala i srednja poduzeća. Transakcije kojima se bave navedeni standardi rijetko se pojavljuju u malim i srednjim poduzećima, a kad se i pojave zbog male novčane vrijednosti nisu od velikoga značaja za poduzeće (Klikovac, 2008, 102). MSFI za MSP sadrži isključivo standarde koji su potrebni malim i srednjim poduzećima: pojednostavljuje se primjena metode prilikom priznavanja i mjerenja stavaka u financijskim izvještajima, objava potrebnih informacija u bilješkama smanjila se za 90 %, standardi su jezično prilagođeniji korisniku i revizija je standarda jednostavnija (Žager i Dečman, 2016, 36-40). MSFI za MSP organizacijski su podijeljeni na standarde, vodič za njihovu primjenu i osnove za zaključke. Opsegom su MSFI za MSP značajno kraći, odnosno za 80 % opsegom manji od MSFI-a. MSFI za MSP namijenjeni su poduzećima bez javne odgovornosti, a korisnici njihovih financijskih izvještaja su kreditori, dioničari, kreditne rejting agencije i drugi (Žager i Dečman, 2015, 158-159). U nastavku je u tablici br. 12 kratki pregled standarda koji se nalaze u MSFI za MSP:

Tablica 12: Koncept Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća

STANDARD	NAZIV STANDARDA	STANDARD	NAZIV STANDARDA
MSFI ZA MSP 1	Mala i srednja poduzeća	MSFI ZA MSP 19	Poslovne kombinacije i goodwill
MSFI ZA MSP 2	Računovodstvena načela i standardi	MSFI ZA MSP 20	Najmovi
MSFI ZA MSP 3	Prezentiranje financijskih izvještaja	MSFI ZA MSP 21	Rezerviranja i nepredviđeni događaji
MSFI ZA MSP 4	Izvještaj o financijskom položaju	MSFI ZA MSP 22	Obveze i glavnica
MSFI ZA MSP 5	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti i izvještaj o dobiti	MSFI ZA MSP 23	Prihodi
MSFI ZA MSP 6	Izvještaj o promjenama glavnice i izvještaj o dobiti i zadržanoj dobiti	MSFI ZA MSP 24	Državne potpore
MSFI ZA MSP 7	Izvještaj o novčanom toku	MSFI ZA MSP 25	Troškovi posudbe
MSFI ZA MSP 8	Bilješke uz financijske izvještaje	MSFI ZA MSP 26	Isplate s temelja dionica
MSFI ZA MSP 9	Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji	MSFI ZA MSP 27	Umanjenje imovine
MSFI ZA MSP 10	Računovodstvene politike, procjene i pogreške	MSFI ZA MSP 28	Primanja zaposlenih
MSFI ZA MSP 12	Osnovni financijski instrumenti	MSFI ZA MSP 29	Porez na dobit
MSFI ZA MSP 13	Zalihe	MSFI ZA MSP 30	Učinci promjena tečaja stranih valuta
MSFI ZA MSP 14	Ulaganja u podružnice	MSFI ZA MSP 31	Hiperinflacija
MSFI ZA MSP 15	Ulaganje u zajedničke pothvate	MSFI ZA MSP 32	Događaji nakon datuma bilance
MSFI ZA MSP 16	Ulaganja u nekretnine	MSFI ZA MSP 33	Objavlivanje povezanih osoba
MSFI ZA MSP 17	Nekretnine, postrojenja i oprema	MSFI ZA MSP 34	Specijalizirane aktivnosti
MSFI ZA MSP 18	Nematerijalna imovina osim goodwilla	MSFI ZA MSP 35	Prijelaz na MSFI za mala i srednja poduzeća

Izvor: Žager, K. i Dečman, N. (2015.), Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 161-162.

3.2.3 Podudarnosti i odstupanja između Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća

Financijsko izvještavanje malih i srednjih poduzeća na međunarodnoj razini regulirano je Međunarodnim standardima financijskoga izvještavanja za mala i srednja poduzeća, dok je na nacionalnoj razini Republike Hrvatske regulirano pomoću Hrvatskih standarda financijskoga izvještavanja. MSFI je za MSP pojednostavljeni MSFI, prilagođen za mala i srednja poduzeća. S druge strane, Hrvatski standardi spoj su hrvatske računovodstvene prakse i teorije usklađene s odrednicama MSFI-a. Oba standarda strukturno su slično oblikovana, sastoje se od okvira za primjenu, standarda i pojmovnika. Suština, odnosno sadržaj nema velikih razlika. Naravno, manje razlike nastale prilagodbom hrvatskome tržištu rezultirale su detaljnijom obradom računovodstvenih načela, to jest kvalitativnih obilježja. Do različitosti, naime, dolazi u formuliranju istih karakteristika i, naravno, u opsegu prezentiranja karakteristika. Na primjer: važnost – kvalitativno obilježje prema HSFI koje zapravo odgovara relevantnosti i značajnosti – kvalitativnim obilježjima prema MSFI za MSP. Navedena obilježja imaju jednaka značenja, ali drugačije tumačenje od strane ova dva standarda. Hrvatski standardi izdvajaju važnost kao obilježje koje podrazumijeva informacije u financijskim izvještajima. Informacije bi trebale biti dovoljno značajne kako bi pomoću njih bilo moguće donijeti ili procijeniti prošle, sadašnje i buduće događaje. Također, pokazatelj je važnosti informacije i posljedica njenoga izostanka ili krivog prikazivanja na donošenje ekonomskih odluka. Obilježje relevantnost MSFI za MSP tumači u smislu relevantnosti informacija na ekonomsko odlučivanje. Drugačije rečeno, informacija je relevantna onda kada ima utjecaj na donošenje ekonomskih odluka. Obilježje značajnost, pak, tumači informaciju kao značajnu kada bi njen izostanak utjecao na ekonomske odluke. Naglašava se neprikladnost izostanka određene informacije kako bi se bolje prezentirala neka stavka u financijskom izvještaju, uspješnost ili novčani tok subjekta. Iz primjera se može zaključiti da oba standarda tumače značenje obilježja isto, jedino nastaje razlika u nazivima (Mamić Sačec et al., 2008, 115-116). U nastavku je prikazana tablica br. 13 s usporednim nazivima obilježja po standardima:

Tablica 13: Prikaz kvalitativnih obilježja usporedno kod HSFI i MSFI za MSP

KVALITATIVNA OBILJEŽJA PREMA HSFI	=	KVALITATIVNA OBILJEŽJA PREMA MSFI ZA MSP
Razumljivost	=	Razumljivost
Važnost	=	Relevantnost
		Značajnost
Pouzdanost	=	Pouzdanost
		Prevaga suštine nad formom
Opreznost	=	Opreznost
Potpunost	=	Potpunost
Usporedivost	=	Usporedivost
Dosljedno prezentiranje	=	Pravovremenost
Značajnost i sažimanje te prijeboj	=	Ravnoteža između koristi i troškova

Izvor: prilagođeno prema Žager, K. i Dečman, N. (2015.), Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 167-168

Što se tiče prezentiranja financijskih izvještaja, MSFI za MSP definiraju koje se informacije trebaju objaviti, ali pritom ne definiraju kakvu formu trebaju imati izvještaji, odnosno ne definiraju izgled izvještaja. S druge strane, HSFI ne propisuje koje je informacije potrebno objaviti, međutim poziva na usklađivanje s Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 78/15., 120/16., 116/18., 42/20. i 47/20.). Budući da u HSFI-a nije definirano, Zakon o računovodstvu definira obvezu sastavljanja jedino bilance, računa dobiti i gubitka te bilješki za mala poduzeća, a predlaže, naravno, sastavljanje cjelokupnoga seta financijskih izvještaja. Također, prisutne su razlike u terminologiji između HSFI-ja i MSFI-a za MSP. Tako će na primjer HSFI upotrijebiti termin kapital, dok će MSFI za MSP upotrijebiti glavnica. Standardi imaju neke razlike u setu financijskih izvještaja, tako MSFI za MSP prakticira izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, iako hrvatska mala i srednja poduzeća nisu dužna sastavljati izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti sukladno Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja. Dok HSFI prakticira račun dobiti i gubitka sastavljen metodom ukupnih troškova klasificiranih prema prirodnim vrstama, izvještaj o

sveobuhvatnoj dobiti također se sastavlja metodom ukupnih troškova. Troškovi, međutim, mogu biti klasificirani prema prirodnim vrstama ili prema funkciji. Potrebno je naglasiti kako je struktura HSFI-ja preuzeta iz temeljnih kategorija bilance, dok su MSFI za MSP preuzeti uglavnom iz cjelokupnoga seta Međunarodnih standarda zbog čega i dolazi do brojnih razlika, uključujući i terminologiju. Ipak, MSFI su za MSP obrazloženi skoro kroz dvostruko više standarda kada se uspoređi s HSFI. Odnosno MSFI za MSP obrađen je kroz 35, dok je HSFI obrađen kroz 17 standarda. Prilikom donošenja odluke o korištenju MSFI za MSP ili HSFI za financijsko izvještavanje u malim i srednjim poduzećima, važno je razmotriti izvještavanje malih i srednjih poduzeća u drugim državama. Naravno, neke se odlučuju za nacionalne standarde; neke za nacionalna općeprihvaćena računovodstvena načela definirana unutar Zakona o računovodstvu, Zakona o trgovačkim društvima ili nekim drugim zakonima; neka su obvezna primjenjivati MSFI za MSP; neka primjenjuju MSFI za MSP s izuzećima pojedinih standarda ili primjenjuju samo određene standarde MSFI-a (Mamić Sačer et al., 2008, 115-116).

3.3 Pojam i načini mjerenja uspješnosti poslovanja

3.3.1 Analize uspješnosti poslovanja

Mala i srednja poduzeća svojom mnogobrojnosti i značajnosti za gospodarstvo čine skupinu koja se zasebno promatra unutar gospodarstva. Kako bi poduzeća povećala svoje poslovne rezultate, odnosno osigurala sigurnost i uspješnost poslovanja, potrebno je redovito provoditi analize poslovanja. Uspješnost poslovanja ocjenjuje se različitim instrumentima, kao što je analiza temeljena na usporedbi financijskih izvještaja tijekom razdoblja. Cilj je ove tehnike dugoročni uvid u kretanje stavki financijskih izvještaja. Financijski pokazatelji zauzimaju važno mjesto u ocjeni uspješnosti i sigurnosti. Drugim riječima, za svaku ocjenu uspješnosti poslovanja, temelj su financijski izvještaji. Kako bi financijski izvještaji bili upotrebljivi za analizu financijskih izvještaja, moraju biti pouzdani, razumljivi, usporedivi i sastavljeni sukladno računovodstvenim standardima i načelima. Kod malih i srednjih poduzeća financijski izvještaji prvenstveno se sastavljaju zbog eksternih korisnika, odnosno zbog zakonske obveze i poslovanja u skladu s poreznim propisima. S druge strane, interni su

izvještaji premalo zastupljeni ili ih poduzeća uopće ni ne sastavljaju. Prilikom donošenja poslovnih odluka temeljenih na financijskim izvještajima, razumijevanje temeljnih financijskih izvještaja obvezno je. Kako bi se dobila pravilna slika o kvaliteti poslovanja poduzeća potrebno je financijske izvještaje promatrati kao jednu cjelinu, to jest financijski se izvještaji moraju promatrati povezano. Pomoću bilance i računa dobiti i gubitka izračunavaju se financijski pokazatelji ključni za kvalitetniju interpretaciju sadržaja financijskih izvještaja. Dok bilanca pokazuje sigurnost poslovanja, račun dobiti i gubitka pokazuje uspješnost poslovanja (Dečman, 2012, 448-450).

„Uobičajena sredstva i postupci analize financijskih izvještaja su:

- Komparativni financijski izvještaji koji omogućavaju uočavanje promjena tijekom vremena
- Uočavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa
- Strukturni financijski izvještaji koji omogućuju uvid u strukturu
- Analiza pomoću pokazatelja
- Specijalizirane analize“ (Dečman, 2012, 450).

Horizontalna analiza provodi se na temelju usporedivih izvještaja. Ona određuje trend i značaj promjena određenih stavaka u financijskome izvještaju. Usporedbom pozicija financijskih izvještaja prethodne i sadašnje godine ili određivanjem bazne godine, kao i usporedbom drugih godina s baznom, iskazuju se promjene relativno i apsolutno. Naravno, vjerodostojnost analize ostvaruje se usporedbom više godina. Gledajući financijske izvještaje u periodu od više godina, menadžment ima mogućnost primijetiti određene trendove, na koje će sukladno tomu i reagirati. Ako su ti trendovi negativni, mogu se poduzeti i korektivne mjere koje će smanjiti negativne posljedice. Vertikalnom analizom se dobiva uvid u strukturu financijskih izvještaja. Ona se provodi usporedbom određene stavke s ukupnom odgovarajućom veličinom tijekom jedne godine. Vertikalna analiza radi se tako da, primjerice, u bilanci se aktiva i pasiva prikazuje s brojkom 100, dok se sve njihove stavke prikazuju relativno u odnosu na ukupnu aktivu, odnosno pasivu. Strukturna analiza posvećuje se analizi strukture u izvorima financiranja i u imovini. Sličan je princip analize i za račun dobiti i gubitka gdje se prihod uzima za usporednu veličinu, dok se u izvještaju o novčanom toku za usporednu veličinu uzima iznos ukupnih primitaka ostvarenih u promatranome razdoblju. Nadalje, također jedan od instrumenata analize financijski su pokazatelji, koji su detaljnije obrađeni u nastavku (Dečman, 2012, 446-467).

3.3.2 Analiza pomoću financijskih pokazatelja

Analiza pomoću financijskih pokazatelja treba se gledati u sklopu cijeloga izvještaja, odnosno ne iznosi se zaseban podatak i ne donose se zaključci temeljem jednoga izoliranog slučaja. Donošenje odluka, kao i ocjena sigurnosti i uspješnosti putem financijskih pokazatelja zastupljena je u brojnim poduzećima. Naravno, realnost i objektivnost podataka u financijskim izvještajima podrazumijeva se. Potrebno je naglasiti kako se prilikom usporedbe financijskih izvještaja više poduzeća uvijek uzima u obzir razlika s obzirom na veličinu poduzeća, broj zaposlenih u poduzeću, veličinu aktive i iznos ostvarenih prihoda. (Dečman, 2012, 446-467). U tablici br. 14 prikazani su financijski pokazatelji.

Tablica 14: Pregled pokazatelja sigurnosti i uspješnosti poslovanja

FINANCIJSKI POKAZATELJI	ŠTO SE NJIMA MJERI?	NAJZNAČAJNIJI POKAZATELJI
1. POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	Mjere sposobnost poduzeća da podmiri dospjele kratkoročne obveze	Koeficijent trenutne likvidnosti Koeficijent ubrzane likvidnosti Koeficijent tekuće likvidnosti Koeficijent financijske stabilnosti Radni kapital
2. POKAZATELJI ZADUŽENOSTI	Mjere stupanj financiranja iz tuđih izvora sredstava	Koeficijent zaduženosti Koeficijent vlastitog financiranja Koeficijent financiranja Pokriće troškova kamata Faktor zaduženosti
3. POKAZATELJI AKTIVNOSTI	Mjere kako efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse	Koeficijent obrtaja ukupne imovine Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine Koeficijent obrtaja potraživanja Trajanje naplate potraživanja
4. POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI	Mjere odnos prihoda i rashoda tj. pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda	Ekonomičnost ukupnog poslovanja Ekonomičnost poslovnih aktivnosti Ekonomičnost financiranja Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti
5. POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	Mjere povrat uloženog kapitala, što se smatra najvišom upravljačkom djelotvornošću	Neto marža profita Bruto marža profita Rentabilnost imovine Rentabilnost vlastioga kapitala

Izvor: Dečman, N., Mamić Sačar, I., Sever Mališ, S., Sever, I., Tušek, B., Žager, K. i Žager, L. (2013.), Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str.59

Grupiranje pokazatelja ima smislenu strukturu, odnosno pokazatelji likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti ocjenjuju sigurnost poslovanja, dok pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti, i također aktivnosti ocjenjuju uspješnost poslovanja. Gledajući kratkoročno, sigurnost i uspješnost kontradiktorni su jedno drugome. Odnosno, kada se teži sigurnome poslovanju, teško se ostvaruje i uspjeh u poslovanju, i obrnuto. No, gledajući dugoročno, sigurnošću se postiže uspješnost i obrnuto. Kako bi se pravilno prosudio značaj pokazatelja potrebno je dobiveni iznos usporediti s određenim standardnim veličinama (Žager et al., 2017, 285).

„Najčešće korištene standardne veličine financijskih pokazatelja jesu:

1. planirana vrijednost pokazatelja za razdoblje koje se analizira
2. kretanje veličine promatranog pokazatelja tijekom određenog vremena u istom poduzeću
3. veličina toga pokazatelja u sličnom poduzeću koje pripada istoj djelatnosti (industriji)
4. prosječna vrijednost određenog pokazatelja ostalih poduzeća koja pripadaju istoj industriji“ (Žager et al., 2017, 287).

Nažalost, mnoga mala i srednja poduzeća ne koriste sve mogućnosti analize financijskih izvještaja kako bi procijenila uspješnost poslovanja. Većina malih i srednjih poduzeća sastavlja jedino obvezne financijske izvještaje i to u svrhu zadovoljenja poreznih zahtjeva. Dok, dodatne financijske izvještaje rijetko koje malo i srednje poduzeće sastavlja, a njihovo sastavljanje bi uveliko pomoglo u procijeni prošlog i sadašnjeg stanja poslovanja te ujedno u otkrivanju svojih nedostataka i prednosti s obzirom na konkurenciju (Dečman et al., 2013, 59-60).

4. ANALIZA UTJECAJA PANDEMIJE COVID-19 NA PROMJENE U FINANCIJSKOM IZVJEŠTAVANJU I USPJEŠNOST POSLOVANJA ODABRANIH MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA U PODRUČJU UGOSTITELJSKE DJELATNOSTI

4.1. Potpore malim i srednjim poduzećima u vrijeme pandemije

4.1.1. Prikaz Vladinih mjera pomoći gospodarstvu

Uslijed 2020. godine svijet je zahvatila pandemija COVID-19 virusa, a time je globalno zahvatila brojna mala i srednja poduzeća. Tijekom ožujka i travnja 2020. godine bilježe se prvi negativni učinci pandemije na cijelo gospodarstvo, preciznije negativne rezultate bilježe pokazatelji u svim djelatnostima. S tim negativnim učincima dolazi do pada aktivnosti industrije, turizma, trgovine, plaća, a konačno i do deflacije (Kelebuš, 2020, 200-205).

Mjere Stožera u više su navrata na period od nekoliko mjeseci ograničavale rad ugostiteljskim objektima. Djelomično im je bio ograničen rad – skraćivanjem vremena rada ili potpuno – zatvaranjem. Obustavom rada onemogućeno je ugostiteljskim objektima, a i drugim djelatnostima osiguravanje prihoda, plaćanje fiksnih i varijabilnih troškova, nemogućnost dolazaka radnika na posao (samoizolacija, obustava javnog prijevoza), itd. Donesenim mjerama pomoći gospodarstvu, hrvatska država pokazala se „široke ruke“ – čak je među zemljama svijeta koje su najviše novaca izdvojile za potporu gospodarstvu. Tako je paketom mjera koje su uslijedile u ožujku 2020. godine izdvojila 45.000.000.000,00 kn (Čučković, 2020).

Negativne posljedice krize uzrokovane koronom najviše je osjetio uslužni sektor i djelatnosti usko povezane s njime. Zatim, veliki utjecaj osjetile su i djelatnosti koje ostvaruju blizak kontakt s klijentom, kao što su frizeri i kozmetičari, i djelatnosti kao što su prijevoznici, gdje je veliki broj ljudi na okupu u zatvorenom prostoru. Također i pojedine industrije osjetile su veliki pad potražnje, primjerice drvna, tekstilna i prerađivačka industrija. Neke djelatnosti, naravno, koje su imale tu mogućnost, u vrlo kratkom periodu uspjele su se adaptirati. Tako su pojedini restorani, trgovine, OPG-ovi krenuli s dostavom ili online prodajom (Čučković, 2020).

Republika Hrvatska nekim je potporama pokušala smanjiti negativan učinak posljedica privremenoga zatvaranja brojnih djelatnosti. Smanjenje potražnje, odnosno gospodarske aktivnosti u brojnim djelatnostima, u 2020. godini donijelo je 3 glavne pomoći gospodarstvu:

- 1) COVID-19 zajam za obrtna sredstva
- 2) donesena je potpora za očuvanje radnih mjesta Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje
- 3) oslobađanje ili odgoda plaćanja državnih nameta.

Sve prvotno donesene mjere na početku pandemije, odnosno s prvim valom obustavljanja rada, vrijede za razdoblje od tri mjeseca te se produljuju s obzirom na jačinu pandemije. Cilj je COVID-19 zajma za obrtna sredstva osiguravanje tekuće likvidnosti mikro, malih i srednjih poduzeća. Kredite pruža HAMAG-BICRO po kamatnoj stopi od 0,25 % godišnje. Maksimalni iznos za koji se poduzetnik ima pravo zadužiti je 750.000,00 kn (Kopun, 2020, 9-13). Ministarstvo financija zajedno s Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak uz odobrenje Europske komisije, donio je program namijenjen malim, srednjim i velikim poduzetnicima. Program sadrži 3 različita modela: okvirni krediti bankama, krediti u suradnji s bankama i izravni krediti HBOR-a gospodarstvenicima. Za bankovne kredite izdvojeno je 850.000.000,00 eura, pri čemu je HBOR za svoje kredite izdvojio 150.000.000,00 eura, a pojedinačni kredit može iznositi 800.000,00 eura (Radžić i Ciglević, 2020, 59).

Kredit se uzima s namjerom financiranja tekućega poslovanja, kao i podmirenja dospjelih ili nedospjelih kratkoročnih obveza prema državi, financijskim institucijama ili ostalim vjerovnicima (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, 2021).

Posebno za mikro, male i srednje poduzetnike u turističkim djelatnostima dodjeljuje se pravo na korištenje kredita u najvećem iznosu od 1.250.000,00 eura, pri čemu iznos kredita ne može biti veći od 25 % prihoda koje je poduzeće ostvarilo u 2019. godini. Njegova je namjena također osiguranje likvidnosti poduzeća. Ako poduzetnik otplati dani kredit za 3 godine, tada nema kamata; ako ne otplati tijekom 4 ili 5 godina, otplata se obračunava po kamatnoj stopi od 1,5 % (Kopun, 2020, 9-13).

Potpora za očuvanje radnih mjesta Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje označava sufinanciranje plaća zaposlenika u iznosu od 3.250,00 kn za ožujak 2020. godine, a za naredne mjesece 4.000,00 kn. Djelatnosti kojima je obustavljen rad imaju pravo na dobivanje potpore na temelju odluke Stožera o obustavljanju rada, dok ostalim djelatnostima varira iznos subvencije s obzirom na ostvareni prihod. Pravo na oslobođenje od poreznih davanja poduzetnik ostvaruje ako ima smanjenje prihoda veće od 20 %. Tada dobiva pravo na isplatu

Potpore za očuvanje radnih mjesta. Na tu osnovicu, odnosno potporu u iznosu od 4.000,00 kn, dobivenu od Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, poduzetnik je oslobođen plaćanja doprinosa na i iz plaće. Preciznije, na iznos osnovice od 4.000,00 kn ne treba plaćati mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Na preostali dio isplaćene plaće obavezan je obračunati doprinose, porez na dohodak i prirez uz mogućnost odgode na 3 mjeseca. Poduzetnici sa smanjenjem prihoda većim od 50 % i vrijednosti isporuka u 2019. godini manjom od 7.500.000,00 kn, imaju jednaka prava kao i gore navedeni poduzetnik s padom prihoda većim od 20 %. Dodatno, zbog većega smanjenja prihoda, oslobođeni su na razliku između plaće i sufinancirane potpore radnika plaćati I. stup mirovinskoga osiguranja, doprinos na zdravstveno osiguranje, porez na dohodak i prirez. Jedina je obveza vezana uz doprinose uplata u II. mirovinski stup 250,00 kn na razliku između sufinancirane i isplaćene plaće. Za sva ostala porezna davanja poduzetnik ima mogućnost odgode plaćanja (Kopun, 2020, 9-13). Poduzetnik sa smanjenjem prihoda većim od 50 % i vrijednosti isporuka u 2019. godini većom od 7.500.000,00 kn ima jednaka prava kao i gore navedeni poduzetnici. Jedina razlika je da za razliku između isplaćene plaće i sufinanciranoga dijela plaće poduzetnik je oslobođen plaćanja I. stupa mirovinskoga osiguranja, doprinosa na zdravstveno osiguranje, poreza na dohodak i prireza sukladno padu prihoda u razdoblju za koje je tražena potpora uspoređujući s istim razdobljem prethodne godine. Uvjet za ostvarivanje svih donesenih mjera je da poduzeće nema otvoren dug prema Poreznoj upravi veći od 200,00 kn (Kopun, 2020, 9-13). Nadalje, Vlada odlučuje poduzetnike osloboditi ili odgoditi im plaćanje raznih nameta. Tako ministar turizma donosi odluku odgode plaćanja turističke pristojbe za privatne paušalne iznajmljivače. Odnosno iznajmljivači se oslobađaju plaćanja pola godišnjega paušalnog iznosa turističke pristojbe za glavni krevet i jedinicu pružanja smještaja u kampu. Za pomoćne krevete u potpunosti se oslobađaju plaćanja godišnjega paušalnog iznosa turističke pristojbe. Također, odgađa se plaćanje koncesijskih naknada na turističkom zemljištu u kampovima, poništavaju se prijašnji rokovi za plaćanje koncesijskih naknada do 30. studenoga 2020. godine. Poduzetnici se oslobađaju plaćanja članarine Hrvatskoj gospodarskoj komori u razdoblju od 01. ožujka do 31. svibnja 2020. godine. To se odnosi na djelatnosti kojima je obustavljen ili ograničen rad odlukom Stožera civilne zaštite. Ministrica kulture 20. ožujka obustavlja plaćanje spomeničke rente na razdoblje od 2 mjeseca (Zuber, 2020, 5-8). Produljenje trajanja mjere stalni sezonac, prema Zakonu o tržištu rada stalni sezonac, nakon prestanka radnog odnosa tijekom određenog perioda godine, ostvaruje 6 mjeseci pravo na

novčanu pomoć. Stupanjem posebnih okolnosti na snagu određeno je produljenje mogućnosti novčane pomoći sve dok traju posebne okolnosti. Također se poslodavcu pomaže sufinanciranjem produženoga mirovinskog osiguranja (Zuber, 2020, 5-8).

S 27. studenim 2020. godine drugi se puta obustavlja rad ugostiteljskim objektima, casinima, automat klubovima, kladionicama, teretanama, fitnes centrima, sportskim i rekreacijskim centrima, dječjim i ostalim radionicama, plesnim škola i školama stranih jezika. Donošenjem novoga paketa mjera, sve gore navedene djelatnosti imaju pravo na potpunu ili djelomičnu nadoknadu fiksnih troškova, mogućnost koju nisu imali u prvom valu obustavljanja rada u ožujku 2020. godine. Uz njih pravo na nadoknadu već plaćenih fiksnih troškova imaju i djelatnosti kojima se smanjio prihod za više od 60 % s obzirom na isto razdoblje prethodne godine. Razmjerno smanjenju prihoda nadoknadit će se plaćeni fiksni troškovi. Poduzećima sa smanjenjem većim od 90 % nadoknadit će se u cijelosti fiksni troškovi. Obveznicima poreza na dodanu vrijednost priznaju se troškovi bez PDV-a. Pod fiksne troškove koji će se nadoknaditi podrazumijevaju se troškovi iznajmljivanja prostora potrebnoga za rad poduzeća; troškovi režija (električna struja, plin, voda i komunalne naknade); pričuve; troškovi telekomunikacije; naknada za ZAMP; naknada za HRT; plaćanje knjigovodstvenog servisa. Također se nadoknađuje 1/12 iznosa potrebnoga za omogućavanje rada casina, automat klubova i ostalih igara na sreću (Ministarstvo financija: Porezna uprava, 2020).

U trećem valu obustavljanja rada koji je nastupio s 1. ožujkom 2021. godine donosi se isti paket mjera kao i u prijašnjem valu, osim što su iz nadoknade fiksnih troškova izuzeta casina, automat klubovi i ostale igre klađenja (Ministarstvo financija: Porezna uprava, 2020).

4.1.2 Odgoda plaćanja poreza na dodanu vrijednost

Tijekom pandemije obveznici poreza na dodanu vrijednost imaju pravo zatražiti odgodu plaćanja poreza, pod uvjetom da obveznik poreza na dodanu vrijednost po izlaznim računima nema dug prema Poreznoj upravi veći od 200,00 kn. Ako ima smanjenje prihoda veće od 20 % uspoređujući mjesec koji prethodi mjesecu podnošenja zahtjeva s istim razdobljem prethodne godine i ako postoji vjerojatnost smanjenja prihoda/primitaka za više od 20 % u sljedeća 3 mjeseca s obzirom na isto razdoblje prethodne godine. Zahtjev kojim se traži odgoda plaćanja podnosi se Poreznoj upravi putem internetske platforme ePorezna (Knežević, 2020, 16-19).

PDV obrazac za ožujak predaje se do 20.4.2020. godine i dospijeva na naplatu 30.04.2020. godine. Preostali, pak, dio, odnosno PDV obrasci za naredna razdoblja imaju dospijeeće plaćanja 31.07.2020. godine (Kopun, 2020, 9-13).

S nastavkom pandemije postoji mogućnost za produljenje zahtjeva odgode. Za vrijeme odgode ne obračunava se kamata. Prilikom dospijeeća porezne obveze, ako poslodavac nije u mogućnosti otplatiti dug, može podnijeti zahtjev za obročno plaćanje, odnosno mjesečno plaćanje duga tijekom sljedeće 2 godine ili 24 mjeseci. Iznos za koji se zahtijeva odgoda plaćanja razlika je između obveze PDV-a prema izdanim računima i obveze PDV-a prema naplaćenim naknadama. Iznos zahtijevane odgode upisuje se na red br. VIII.2. obrasca PDV-a koji stoji pod nazivom *Otuđenje/stjecanje gospodarske cjeline ili pogona*. Iznos se upisuje s pozitivnim predznakom „+” ako se radi o odgođenoj obvezi, a negativni predznak „-” za odgođeni porezni kredit (Knežević, 2020, 16-19).

Predajom zahtjeva za odgodu poreznih davanja, Porezna uprava automatski odgađa i plaćanje Turističke članarine na 3 mjeseca (Zuber, 2020, 5-8).

4.1.3. Plaćanje poreza na dobit

Poreznim obveznicima kojima je obustavljen rad temeljem odluke Stožera Porezna uprava automatski obračunava akontaciju poreza na dobit u iznosu od 0,00 kn (Kopun, 2020, 9-13).

Sukladno Zakonu o računovodstvu (NN 109/07), Hrvatskim i Međunarodnim standardima financijskoga izvještavanja, Zakonu (NN 177/04., 90/05., 57/06., 146/08., 80/10., 22/12., 148/13., 143/14., 50/16., 115/16., 106/18., 121/19., 32/20. i 138/20.) i Pravilniku o porezu na dobit (NN 177/04 i 90/05) one pravne i fizičke osobe koje su obvezne voditi poslovne knjige i financijske izvještaje ujedno imaju mjesečnu obvezu plaćanja predujmova poreza na dobit. Također, 4 mjeseca nakon isteka kalendarske, to jest, porezne godine navedene osobe podnose zahtjev za prijavu poreza na dobit na odgovarajućem PD ili PD-NN obrascu. Zbog proglašenja pandemije predaja navedenoga zahtjeva za prijavu poreza na dobit odgađa se na 30. lipnja 2020. godine. U 2020. godini predujam se računa s obzirom na prihod prethodne godine. Ako pritom prihod iznosi manje od 7.500.000,00 kn, porez na dobit obračunava se po nižoj stopi koja iznosi 12 %, a ako je prihod viši od navedenoga iznosa, onda se primjenjuje viša stopa koja iznosi 18 %. S 1.1.2021. godine, niža stopa poreza na dobit s 12 % smanjuje se na 10 %. Kada se izračuna taj iznos, potrebno ga je podijeliti s brojem mjeseci u kojem je

poduzeće poslovalo prethodne godine. Time se izračunava iznos predujma poreza na dobit. Ako porezni obveznik preplati, odnosno ako uplati više predujma od utvrđene porezne obveze za navedenu godinu, ima pravo na povrat preplaćenoga iznosa, ukoliko nema nepodmirenih dugova prema Poreznoj upravi. Povrat se može izvršiti u obliku uplate na žiroračun ili se može priračunati sljedećem razdoblju. Nastupom posebnih okolnosti uzrokovanih virusom COVID-19 porezni obveznici očekuju zbog manje gospodarske aktivnosti manju dobit, s obzirom na prošlu godinu. Zato imaju pravo predati zahtjev za smanjenjem predujma. Predajom zahtjeva mogu se odlučiti za jednu od dvije opcije: smanjiti iznos predujma poreza na dobit ili djelatnosti koje su imale obustavu rada mogu se odlučiti na iznos mjesečnog predujma za porez na dobit u iznosu od 0,00 kn (Mahović Komljenović, 2020, 61-69).

4.1.4 Potpora za očuvanje radnih mjesta

Kako bi se zaštitili radnici od otkaza, Hrvatski zavod za zapošljavanje uvodi Potpore za djelatnosti pogođene posljedicama pandemije. Za mjesec ožujak 2020. godine Potpora za radnika koji je prijavljen na puno radno vrijeme iznosila je 3.250,00 kn. Radnici prijavljeni na nepuno radno vrijeme dobili su potporu razmjerno broju odrađenih sati. Za naredne mjesece Potpore za radnike prijavljene na puno radno vrijeme iznosile su 4.000,00 kn, dok su na nepuno razmjerno računane prema odrađenim satima. Opravdani razlozi za podnošenje prijave za potpore su: obustava rada, smanjenje prometa, otkazivanje rezervacija, eventa, kongresa, seminara i sl (Bocak, 2020, 135-146).

Potpore za očuvanje radnih mjesta ima za cilj zadržati postojeća radna mjesta. To znači da poslodavac koji je u periodu od 01.03.2020. do 01.04.2020. godine dao otkaz radnicima može dobiti potpore za te iste radnike jedino ako ih ponovno zaposli. Djelatnosti sezonskoga karaktera, odnosno obrti koji obustavljaju svoj rad tijekom zimskih i jesenskih mjeseci imaju pravo na potporu koja se jedino može iskoristiti za vlasnika. Kako bi poslodavac ostvario navedenu potporu dužan je predati dokumentaciju (Štefanec, 2020, 65-69):

„**1. Obrazac zahtjeva** u kojem poslodavac ispunjava podatke o svojoj firmi te daje obrazloženje razloga korištenja potpore

2. Izjava o točnosti podataka i razloga za korištenje potpora kojom se potvrđuje točnost navedenih podataka i razloga

3. Popunjenu tablicu s popisom radnika za koje se traži potpora, no ne unose radnike čija plaća radniku nije trošak kao što su osobe na bolovanju ili na porodiljnom“ (Štefanec, 2020, 65-69).

Obveza je poslodavca dostaviti Hrvatskome zavodu za zapošljavanje dokaz o isplati plaće, za mjesec u kojem je primljena potpora, do određenog datuma propisanoga od strane Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. Poslodavci koji nisu isplatili radnike za mjesec veljaču 2020. godine, kao i poslodavci koji su imali pad broja zaposlenih, ne mogu primiti potporu. Prekomjerno smanjenje zaposlenika za dobivanje potpore je 40 % kod poslodavaca koji ne zapošljavaju više od 10 radnika, 20 % kod malih poduzeća, 15 % kod srednjih poduzeća i 10 % kod velikih poduzeća. Također, poduzeća u kojima država ima udjel u bilo kojem obliku većem od 25 %, ne mogu dobiti potporu (Štefanec, 2020, 65-69).

Poduzetnici su oslobođeni plaćanja javnih davanja na dobivene potpore za plaće, odnosno oslobođeni su plaćanja doprinosa za iznos sufinancirane plaće (Bocak, 2020, 135-146).

Tablica 15: Prikaz načina knjiženja potpore za očuvanje radnih mjesta

Redni broj	Naziv konta	Broj konta		Vrijednost
		Duguje	Potražuje	
1.	Primljena potpora-izvod sa žiroračuna	1000		40.000,00 kn
	Prihodi od subvencija, donacija, potpora i poticaja		7533	40.000,00 kn

Izvor: prilagođeno prema Milčić, I. (2020.), Računovodstveno evidentiranje potpore HZZ-a s ciljem očuvanja radnih mjesta u djelatnostima pogođenima koronavirusom, Računovodstvo i financije, God.66 (5), str.5

U gore prikaznoj tablici br. 15 poslodavac je za mjesec travanj dobio potporu za svojih 10 radnika u iznosu od 4.000,00 kn po radniku. Plaća se isplaćuje radniku i evidentira kao i svaka prijašnja, a poslodavac i dalje isplaćuje plaću sukladnu Ugovoru o radu, i sastavlja JOPPD obrazac (Milčić, 2020, 5-8).

Primjer 1: Obračun plaće radnika

Za primjer je uzet radnik s bruto plaćom od 5.600,00 kn, smatrajući iznos realnim u ugostiteljskom sektoru. Poslodavac je prijavio radnika za potporu HZZ-a za travanj i svibanj 2020. godine te je radnik iz Zagreba (prirez 18 %) (Bocak, 2020, 142).

Tablica 16: Obračun dobivene potpore

Opis elemenata obračuna	Plaća (kn)
I. Bruto plaća	5.600,00
1. Doprinosi iz plaće	1.120,00
a) MIO I.stup – 15 %	840,00
b) MIO II. Stup – 5 %	280,00
2. Dohodak (Bruto plaća – doprinosi)	4.480,00
3. Osobni odbitak	4.000,00
4. Osnovica za oporezivanje	480,00
5. Porez na dohodak – ukupno	115,20
5.1. Prirez na dohodak	20,7
5.2. Ukupno porez i prirez	135,90
6. Plaća za isplatu (rbr.2.-rbr.5.2.)	4.344,10
II. Doprinos na plaću (za zdravstveno osiguranje 16,5 %)	1.024,00

Izvor: prilagođeno prema Bocak, V. (2020.), Obračun i iskazivanje plaće u posebnim okolnostima (COVID-19) kod poslodavaca koji su dobili potporu HZZ-a, Računovodstvo i porezi: mjesečnik za računovodstvo, poreze i druga područja ekonomije, 5, str. 142

Kao što se vidi iz navedene tablice br. 16, obračun plaće nije se promijenio, uspoređujući s razdobljem prije posebnih okolnosti. Poslodavac je dužan najkasnije 15 dana od dana isplate plaće, radniku predati ispunjeni obrazac obračuna plaće i naknade. Također, poslodavac je dužan predati JOPPD obrazac Poreznoj upravi s isplatom plaće, ili dan kasnije. Poslodavcima koji su predali zahtjev za odgodu plaćanja automatski će prilikom predaje JOPPD obrasca biti premještena valuta plaćanja na 3 mjeseca nakon datuma predaje obrasca. Porezna uprava automatski otpisuje zadužene otpise na obvezno zdravstveno osiguranje i MIO I. stup, dok HZZ uplaćuje direktno Središnjem registru osiguranika II. stup MIO. Dolje navedena tablica

br. 17 prikazuje otpisane doprinose, kao i iznose koje je poslodavac dužan uplatiti kod iznosa plaće od 5.500,00 kn (Bocak, 2020, 135-146).

Tablica 17 : Iznosi otpisa i uplata doprinosa

	Radnici osigurani u I. i II. stupu MIO				Radnici osigurani „samo“ I. stupu MIO				Prvi puta zaposlene osobe, osobe mlađe od 30 godina			
	Bruto plaća 5.500,00	Dobivena potpora 4.000,00	Iznosi koji se otpisuju	Iznosi koji se uplaćuju	Bruto plaća 5.500,00	Dobivena potpora 4.000,00	Iznosi koji se otpisuju	Iznosi koji se uplaćuju	Bruto plaća 5.500,00	Dobivena potpora 4.000,00	Iznosi koji se otpisuju	Iznosi koji se uplaćuju
MIO I. stup - 15%	825,00	750,00	750,00	75,00 (825,00-750,00)	1.100,00	1.000,00	1.000,00	100,00 (1.100,00-1.000,00)	825,00	750,00	750,00	75,00 (825,00-750,00)
MIO II. stup - 5%	275,00	250,00	250,00 HZZ uplaćuje Sred. reg. osiguranika	25,00 (275,00-250,00)	-	-	-	-	275,00	250,00	250,00 HZZ uplaćuje Sred. reg. osiguranika	25,00 (275,00-250,00)
Zdravstveno osiguranje - 16,5%	907,50	825,00	825,00	82,50 (907,50-825,00)	907,50	825,00	825,00	82,50 (907,50-825,00)	-	-	-	-
Porez i prirez	113,28	-	-	113,28	113,28	-	-	113,28	113,28	-	-	113,28

Izvor: Bocak, V. (2020.), Obračun i iskazivanje plaće u posebnim okolnostima (COVID-19) kod poslodavaca koji su dobili potporu HZZ-a, Računovodstvo i porezi: mjesečnik za računovodstvo, poreze i druga područja ekonomije, 5, str. 143

4.2 Izmjene i dopune u području financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća uslijed pandemije COVID-19

Stavke koje se bave državnom pomoći detaljnije se obrađuju u MSFI i HSFI. U MSFI time se bavi odredba MRS-a 20 – *Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći*, dok se u HSFI tom problematikom bavi više standarda (*HSFI 5-Dugotrajna materijalna imovina, HSFI 11-Potraživanja, HSFI 14- Vremenska razgraničenja, HSFI 15 –Prihodi, HSFI 17 – Poljoprivreda*). Potpore se priznaju u financijskim izvještajima tek kada se zadovolje 2 uvjeta: „a) poduzetnik zadovoljava uvjete za primitak potpore b) postoji razuman stav poduzetnika da će primiti potpore“(Kopun, 2020, 9-13).

MRS-20 dopušta 2 načina prezentiranja državnih potpora u financijskim izvještajima:

„a) prihod tekućeg razdoblja unutar stavke Ostali prihodi

b) kao odbitak pozicije na koji se odnosi povezani rashod“ (Kopun, 2020, 9-13).

Standard MRS-20 prihvaća obje navedene metode, ali uz obvezno navođenje iznosa potpore u bilješkama uz financijske izvještaje. Zbog okolnosti dobivanja potpora za COVID-19 uvjet

dobivanja je smanjenje prihoda s obzirom na jednako razdoblje prethodne godine ili obustava rada. Stoga su državne potpore naknada za izgubljene ili smanjene prihode pa je najispravnije evidentirati navedene potpore kao prihod tekućeg razdoblja (Zuber, 2020, 5-8). Rok za predaju financijskih izvještaja produljen je na 31. kolovoza 2020. godine (vrijedi za poduzetnike kojima je poslovna godina završila 31. prosinca 2019.), dok je prijava poreza na dobit produljena do 30. lipnja 2020. godine. Za financijske izvještaje kojima bilanca datira na datum 31.12.2019. godine, odnosno nema događaja koji su nastali nakon bilance te nema potrebe za usklađivanjem. No, sukladno HSFI u bilješkama je potrebno objaviti sve značajne događaje u godini. Budući da nema poduzeća na koje pandemija nije utjecala, potrebno je objaviti u bilješkama, bez obzira na to što je pandemija u Europu stigla sredinom siječnja 2020. godine. Financijski izvještaji koji završavaju poslije 31.12.2020. godine, osobito nakon 31.03.2020. godine, zbog raznih gospodarskih mjera koje je Vlada uvodila potrebno im je usklađivanje događaja (Marjanović Kavanagh, 2020, 185-190).

Nastupom izvanrednih okolnosti Ministarstvo financija donijelo je Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 78/15., 120/16., 116/18., 42/20. i 47/20.). Pravilnik je objavljen u Narodnim novinama 23.12.2020. te vrijedi za razdoblje između 1. siječnja 2020. i 1. siječnja 2021. za razdoblje izvještavanja koje je nastupilo poslije 1. siječnja 2020. godine došlo je do nekih manjih promjena u strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja. Tako se u bilancu pod stavku zemljište ili građevinski objekti upisuju prava na nekretnine i ostala slična prava. Bilješke u financijskim izvještajima moraju se podudarati redosljedu prikazanih stavaka u bilanci i računu dobiti i gubitka. Također, u bilješkama uz financijske izvještaje mora se obrazložiti odnos između stavaka koji se odnose na više pozicija u financijskim izvještajima. Za izvještajna razdoblja nakon siječnja 2021. odnosi se stavka „V Rezerve FER vrijednosti“ koja mijenja naziv u „V Rezerve fer vrijednosti i ostalo“. Uz to se dodaju 4. i 5. točka, odnosno „Ostale rezerve fer vrijednosti i Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja“. Osim promjena u godišnjim financijskim izvještajima, Odbor za standarde financijskog izvještavanja donosi Odluku o izmjenama i dopunama odluke o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (NN 78/15., 120/16., 116/18., 42/20. i 47/20.) koja stupa na snagu s 1.1.2021. Prema navedenoj odluci, mikro i mala poduzeća dužna su u bilješkama uz financijske izvještaje navesti matični broj subjekta, osobni identifikacijski broj, kao i naglasiti je li poduzeće u stečaju, likvidaciji ili skraćenom postupku prestanka bez likvidacije. Također, potrebno je

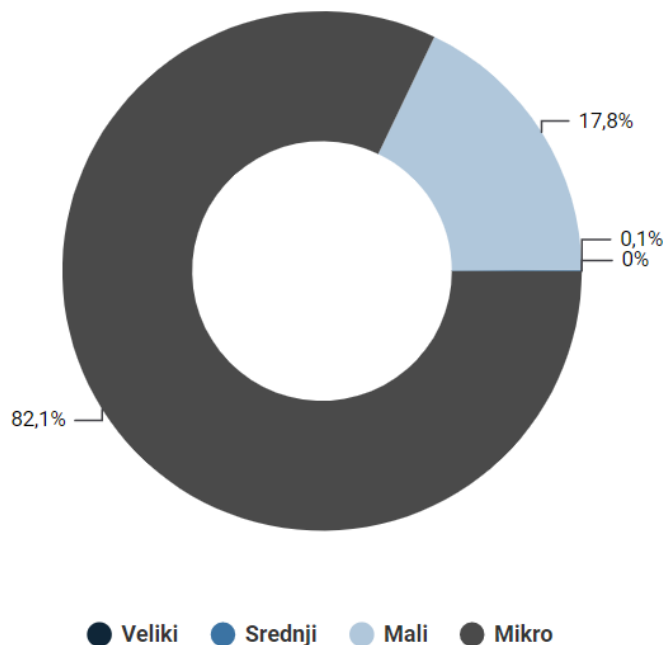
objaviti prosječan broj nezaposlenih. Pri prometu poduzeća s drugim povezanim stranama, potrebno je objaviti iznos, odnose s povezanim stranama i druge povezane informacije kojima bi dobili sliku financijskoga položaja poduzetnika. Srednja poduzeća obvezna su objavljivati iste financijske izvještaje kao mikro i mala, a dodatno su obvezna objavljivati koliko naknadu dobivaju članovi administrativnih upravnih i nadzornih tijela, prosječan broj zaposlenih raspoređen po kategorijama, neto plaći, troškovima poreza i doprinosa iz i na plaću. Nadalje, potrebno je objaviti raspodjelu dobiti ili planirano postupanje s gubitkom, naziv, sjedište i pravni oblik za sva poduzeća gdje poduzetnik ima neograničenu odgovornost. Naziv i sjedište poduzetnika koji ima dio kapitala, time objavljujući i udio u kapitalu, iznos ukupnog kapitala i rezervi te dobit ili gubitak ostvaren u prethodnoj godini. Ukupni troškovi zaposlenika trebaju biti raspoređeni prema troškovima koji su se direktno pisali na troškove razdoblja te na iznose koji su kapitalizirani u vrijednost imovine, raščlanjene na neto iznos, poreze i doprinose iz i na plaću (Ernst & Young Savjetovanje d.o.o., 2021).

Mikro i mala poduzeća nisu obvezna objavljivati konsolidirane financijske izvještaje. Ako nisu obveznici konsolidacije, ne trebaju objavljivati računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogrešaka, događaje nakon bilance, samo je potrebno objaviti značajnije događaje. Sve stavke koje se odnose na dugotrajnu imovinu nije potrebno objavljivati. Rokovi za predaju financijskih izvještaja definirani su posebnim Pravilnikom o rokovima predaje financijskih izvještaja i računovodstvene dokumentacije u posebnim okolnostima (NN 78/15., 120/116., 116/18. i 42/20.). Rok za objavu zasebnih i konsolidiranih nefinancijskih izvještaja poduzetnika je unutar 8 mjeseci nakon datuma bilance. Rok za predaju godišnjega izvješća s revizorskim izvješćem, kojega je potrebno dostaviti Financijskoj agenciji u svrhu javne objave je 8 mjeseci nakon posljednjeg dana poslovne godine, dok je rok za predaju konsolidiranih izvješća s revizorskim izvješćem 9 mjeseci nakon posljednjeg dana poslovne godine. Rok za predaju izjave o neaktivnosti, financijskih podataka za statističke i druge potrebe i obveza prijave konsolidacije matičnog društva je 30. lipnja tekuće godine (Deloitte d.o.o., 2020).

4.3. Značaj ugostiteljske djelatnosti za gospodarstvo Republike Hrvatske

Broj poduzetnika koji se bave ugostiteljstvom, odnosno čija je primarna djelatnost usluživanje jela i pića u 2020. godini iznosi 12.315 subjekata. Kada se ta brojka usporedi s ukupnim brojem poduzetnika koji iznosi 141.356 onih koji su predali godišnje financijske izvještaje za statističku godinu, vidi se da ugostitelji čine 8,71 % ukupnih poduzetnika (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Slika 2: Podjela subjekata po veličini u ugostiteljskoj djelatnosti

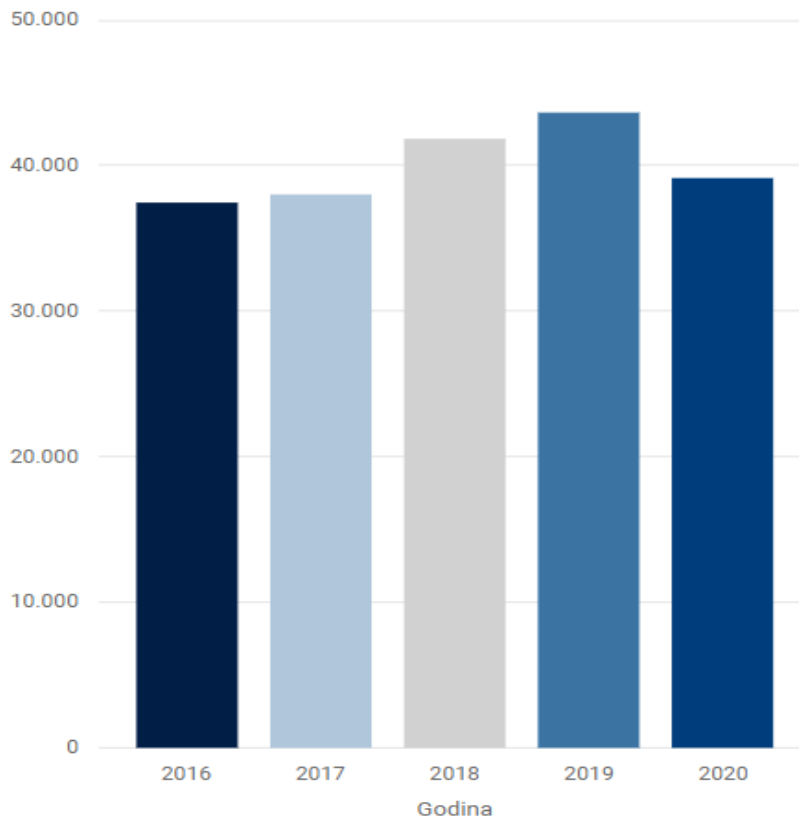
Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

U ugostiteljskom sektoru dominira mikro veličina poduzeća koja čini 82,1 %, a zatim slijede mala poduzeća s 17,8 %. Sveukupno, dakle, mikro i mala poduzeća u ugostiteljskom sektoru čine 99,9 %, dok preostalih 0,1 % čine srednja i velika poduzeća (Financijska agencija: info.BIZ, 2022). Gore je prikazana slika br. 2 koja vizualno prikazuje navedene podatke.

Djelatnost usluživanja jela i pića u 2020. godini imala je ukupne prihode u iznosu od 8.910.000.000,00 kn. Taj iznos u ukupnim prihodima od 744.530.000.000,00 kn čini udio od

1,2 %. U 2020. godini ugostiteljska djelatnost zapošljava 39.254 radnika, što u ukupnom broju od 950.225 čini 4,1 % ukupno zaposlenih (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Slika 3: Kretanje broja zaposlenih u razdoblju od 2016.-2020. godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

Na gore navedenoj slici br. 3 primjećuje se povećanje zaposlenih u ugostiteljskoj djelatnosti do 2020. godine. Još preciznije, sektor usluživanja jela i pića ima značajan broj zaposlenih koji je u 2019. godini doživio vrhunac sa skoro 44.000 zaposlenih. Suprotno tomu, u 2020. godini djelatnost je zbog pandemije imala smanjenje na 39.254 zaposlenih (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

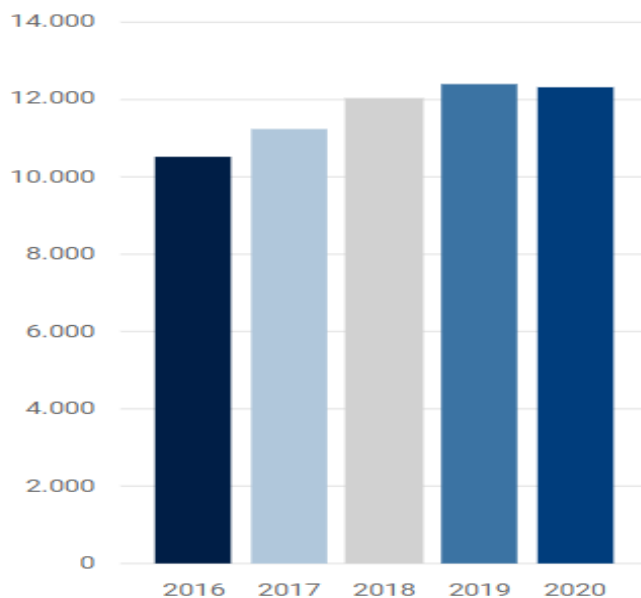
4.4. Utjecaj pandemije na uspješnost poslovanja malih i srednjih poduzeća iz ugostiteljske djelatnosti

4.4.1. Analiza ugostiteljske djelatnosti tijekom pandemije

Na dolje prikazanoj slici br. 4 primjećuje se kontinuirani rast broja poduzeća u djelatnosti usluživanja jela i pića. U 2019. godini djelatnost doživljava vrhunac po broju subjekata koji tada iznosi 12.404 subjekata, no potom zbog pandemije ima blago smanjenje u 2020. godini na već spomenutih 12.315 subjekata (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Slika 4: Kretanje broja subjekata u ugostiteljstvu u periodu od 2016.-2020. godine

Kretanje broja subjekata kroz vrijeme

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

Na dolje navedenoj slici br. 5 vidi se da je u svakoj godini veći broj otvorenih subjekata od zatvorenih subjekata, osim u 2020. godini – godini pandemije, kada je prvi puta više zatvorenih od otvorenih. Iskazano u brojkama, 89 subjekata više je zatvoreno, nego otvoreno (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

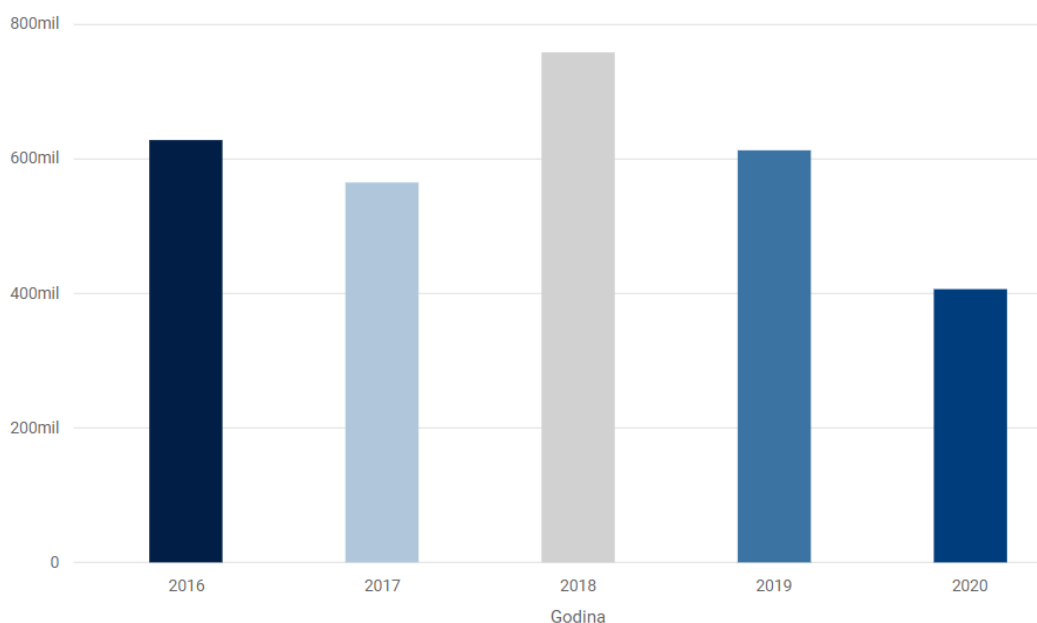
Slika 5: Dinamika otvaranja i zatvaranja subjekata u razdoblju 2016.-2020. godine

	Otvoreno	Zatvoreno
2020	1.235	1.324
2019	1.833	1.489
2018	2.256	1.462
2017	2.360	1.616
2016	1.681	2.171

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

U 2020. godini, djelatnost pružanja jela i pića ostvarila je za 34 % manju dobit s obzirom na uspješnu prethodnu 2019. godinu te je time ostvarila dobit od 406.000.000,00 kn. Gubitak je, s druge strane, imao povećanje za 84 %, koje je dovelo do iznosa gubitka od 800.000.000,00 kn. To, pak, rezultira s gubitkom u iznosu od 394.000.000,00 kn za razdoblje 2020. godine (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

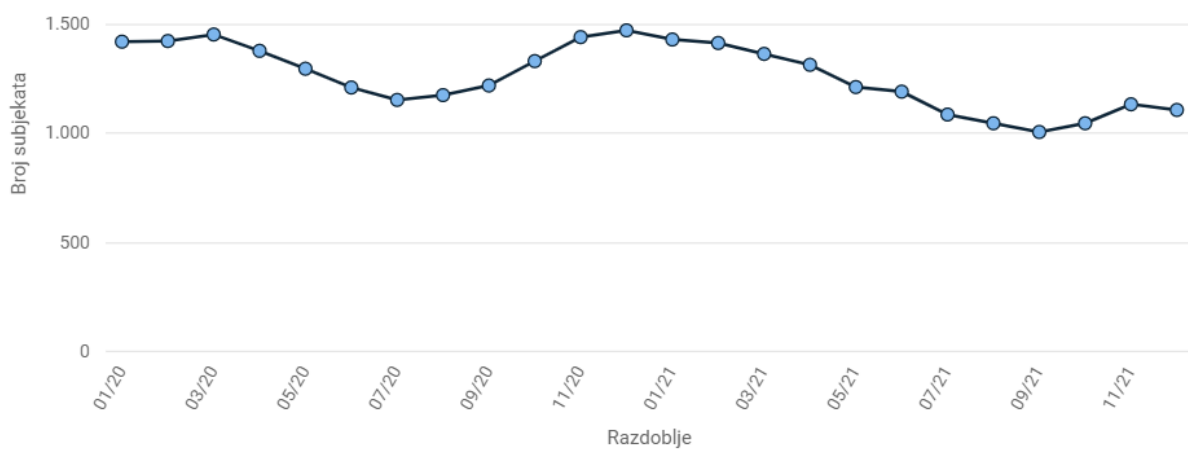
Slika 6 : Kretanje dobiti u razdoblju od 2016.-2020.godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

Na gore navedenoj slici br. 6 je prikazano kako je u 2020. godini značajno najmanja dobit. Skoro pa dvostruko manja dobit, u usporedbi s uspješnom 2018. godinom kada ona iznosi 760.000.000,00 kn. U usporedbi, pak, s 2019. godinom, dobit subjekata u 2020. godini smanjila se približno za 200.000.000,00 kn. Također, kao što je već navedeno, broj zaposlenih u 2020. godini smanjio se na 39.254 radnika, dok je u 2019. godini djelatnost zapošljavala 43.735 radnika (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Slika 7: Kretanje broja blokiranih subjekata tijekom 2020. i 2021. godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

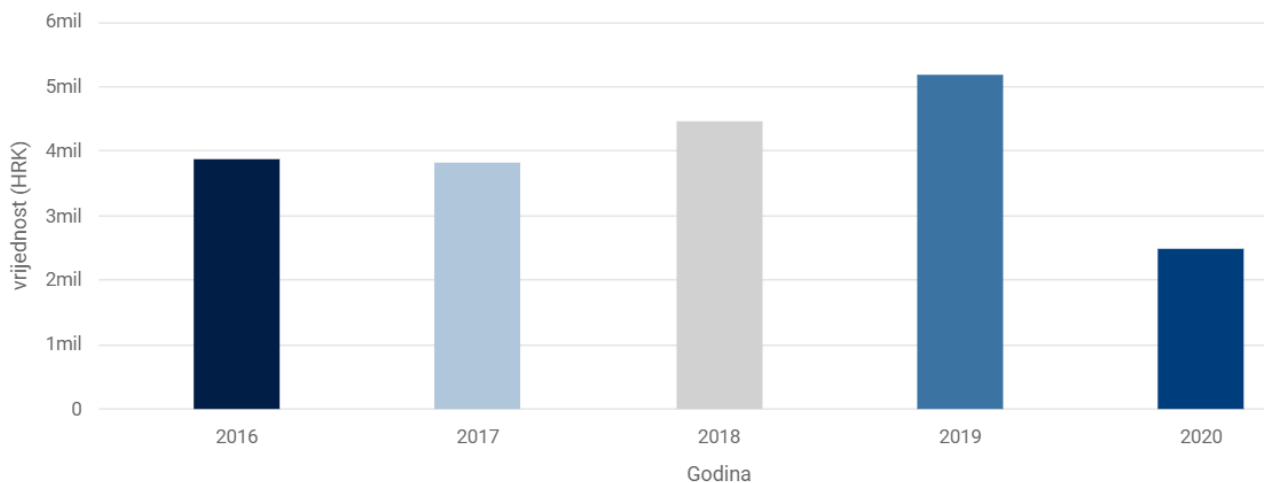
Na gore navedenoj slici br. 7 prikazan je broj blokiranih subjekata u djelatnosti pružanja jela i pića koji doseže svoj vrhunac od približno 1.500 blokiranih subjekata taman prilikom obustave rada navedenoj djelatnosti u ožujku 2020. godine. Također, drugi vrhunac rezultat je obustave rada krajem studenoga 2020. godine, a što se preslikalo na visoki broj blokiranih subjekata u kasnijem razdoblju (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

4.4.2. Utjecaj pandemije na sigurnost i uspješnost odabranih poduzeća u djelatnosti usluživanja jela i pića

Za analizu utjecaja pandemije na sigurnost i uspješnost poslovanja izabrana su tri poduzeća koja se bave ugostiteljskom djelatnošću. S pretpostavkom različitoga utjecaja pandemije na poslovanje triju objekata koja se bave drugačijim uslugama unutar ugostiteljske djelatnosti odabran je restoran Stari fijaker, lanac kafića Leggiero i Catering Kvatrić. Restoran Stari fijaker tradicionalni je zagrebački restoran koji posluje isključivo u unutarnjem prostoru. Iz toga su razloga njegovo poslovanje više ograničavale mjere koje su se u nekim periodima popuštale isključivo za vanjske terase, dok su vrijedile i dalje za unutarnje prostore. Lanac kafića Leggiero uglavnom posluje u shopping centrima, kojima rad nije bio ograničen. Također, Leggiero barovi uglavnom imaju terase na otvorenom. Zatim je odabran Catering Kvatrić koji posluje na događanjima kao što su vjenčanja, privatne zabave, kongresi i ostali slični događaji koji podrazumijevaju velika okupljanja, a ona su bila ograničena tijekom pandemije. U nastavku je detaljnije analizirano svako poduzeće.

Stari fijaker 900 d.o.o. poduzeće je koje u svome vlasništvu ima poznati zagrebački restoran Stari fijaker u Mesničkoj ulici u centru Zagreba. Restoran je dobro poznat svim Zagrepčanima, kao i turistima koji prate preporuke platforme Tripadvisor, po svojoj tradicionalnoj zagrebačko-zagorskoj kuhinji i autohtonom interijeru. Poduzeće Stari fijaker 900 d.o.o. uspješno posluje 24 godine. Zbog svoje pozicije ili objekta poslovanja koji se isključivo nalazi u zatvorenom prostoru, restoran je bio za stepenicu više ugrožen od strane pandemije i mjera Stožera. Dok su, naime, restorani i kafići imali dopuštenje raditi na svojim otvorenim terasama, Stari fijaker bio je prisiljen biti zatvoren zbog njena nedostatka. Stari fijaker ima 14 zaposlenih i prosječnu plaću u 2020. godini u iznosu od 4.065,00 kn, što je znatno manji iznos s obzirom na onaj u 2019. godini od 6.347,00 kn (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

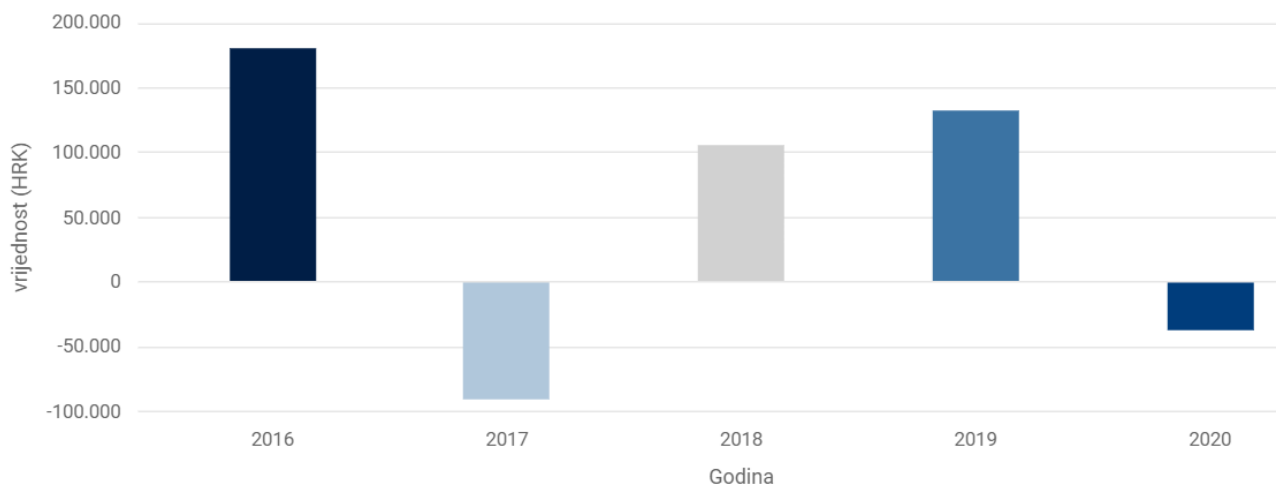
Slika 8: Kretanje prihoda poduzeća Stari fijaker 900 d.o.o. u razdoblju od 2016.-2020.

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

Na slici br. 8 je prikazano značajno smanjenje prihoda u 2020. godini, s obzirom na uspješnu 2019. godinu. U 2020. godini prihodi su pali više od dvostruko, odnosno s 5.200.000,00 kn na 2.500.000,00 kn (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Slika 9: Kretanje neto dobiti poduzeća Stari fijaker 900 d.o.o. u razdoblju od 2016.-2020.

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

Na slici br. 9 se vidi da je restoran jedino u 2017. i u 2020. godini tijekom navedenoga razdoblja poslovaio s gubitkom. U 2020. godini poduzeće posluje s gubitkom od približno

40.000,00 kn nakon dvije godine poslovanja s dobiti većom od 100.000,00 kn (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Tablica 18: Poslovni pokazatelji poduzeća Stari fijaker 900 d.o.o.

POSLOVNI POKAZATELJI		IZRAČUN	2020.	2019.
Pokazatelji likvidnosti i financijske stabilnosti	Koeficijent trenutne likvidnosti	$\frac{\text{novac u banci i blagajni}}{\text{kratkoročne obveze}}$	0,00	0,76
	Koeficijent tekuće likvidnosti	$\frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$	2,28	1,87
	Koeficijent financijske stabilnosti	$\frac{\text{dugotrajna imovina}}{(\text{kapital i rezerve} + \text{rezerviranja} + \text{dugoročne obveze})}$	0,66	0,61
Pokazatelji zaduženosti	Koeficijent zaduženosti	$\frac{(\text{dugoročne obveze} + \text{kratkoročne obveze})}{\text{ukupno aktiva}}$	0,45	0,54
	Koeficijent vlastitog financiranja	$\frac{(\text{kapital i rezerve} + \text{rezerviranja})}{\text{ukupno aktiva}}$	0,55	0,46
	Faktor zaduženosti	$\frac{(\text{dugoročne obveze} + \text{kratkoročne obveze})}{(\text{zadržana dobit} + \text{amortizacija})}$	0,60	1,35
Pokazatelji aktivnosti	Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{kratkotrajna imovina}}$	7,49	7,73
	Dani plaćanja dobavljačima	$365 * \frac{\text{obveze prema dobavljačima}}{(\text{ukupni rashodi} - \text{financijski rashodi})}$	5,98	6,09
Pokazatelji uspješnosti poslovanja	Ekonomičnost ukupnog poslovanja	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}} * 100$	98,49 %	103,2 %
	Rentabilnost prometa neto	$\frac{\text{dobit ili gubitak razdoblja}}{\text{ukupni prihodi}} * 100$	-1,53 %	2,55 %
	EBIT marža	$\frac{(\text{poslovni prihodi} - \text{poslovni rashodi})}{\text{poslovni prihodi}} * 100$	-0,42 %	3,30 %
	EBITDA marža	$\frac{((\text{poslovni prihodi} - \text{poslovni rashodi}) + \text{amortizacija})}{\text{poslovni prihodi}} * 100$	4,57 %	4,74 %

Izvor: prilagođeno prema Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

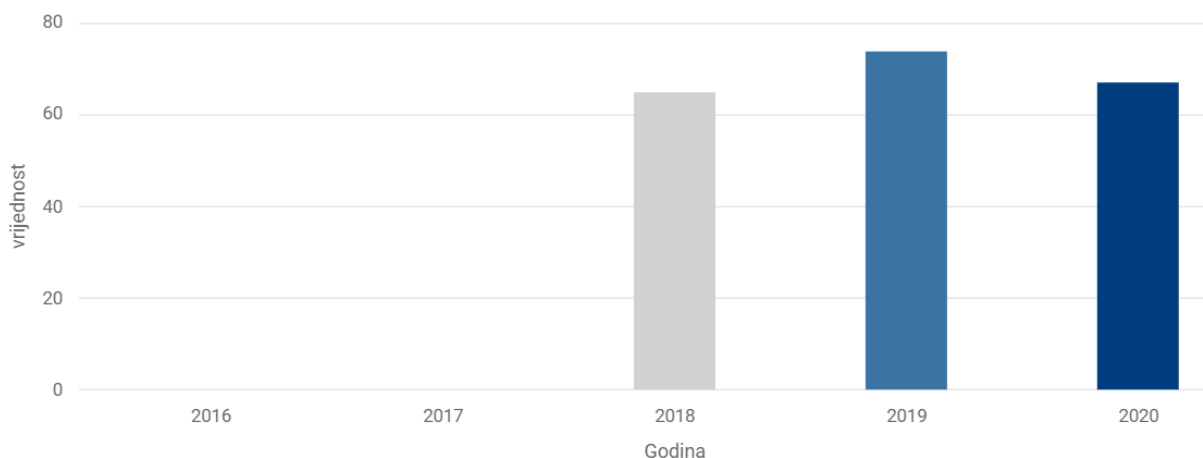
Koeficijent trenutne likvidnosti u 2020. godini pokazuje da poduzeće na dan sastavljanja bilance nije sposobno podmiriti kratkoročne obveze raspoloživim novcem iz novčanih sredstava. S obzirom na 2019. u kojoj trenutna likvidnost ima vrijednost 0,76, zapaža se značajno smanjenje trenutne likvidnosti u 2020. godini. S iznosom većim od minimalnog 0,10, u 2019. godini imamo zadovoljavajući iznos pokazatelja trenutne likvidnosti. Koeficijent tekuće likvidnosti pokazuje da je poduzeće u 2020. godini sposobnije podmiriti sve svoje

kratkoročne obveze iz kratkotrajne imovine nego u 2019. U obje godine poduzeće ima zadovoljavajući iznos pokazatelja tekuće likvidnosti, to jest, u obje godine je veći od 1. No, u 2020. godini pokazatelj iznosi 2,28 što je veće od 2 i time je još poželjniji iznos tekuće likvidnosti u 2020. godini nego u 2019. godini. Kada je koeficijent financijske stabilnosti manji od 1, to znači da je poduzeće likvidno i financijski stabilno, što se nije značajno promijenilo iz 2019. u 2020. godinu, u oba promatrana razdoblja je poduzeće financijski stabilno. Koeficijent zaduženosti prikazuje iznos imovine financirane iz posuđenog kapitala, odnosno, u 2019. i u 2020. godini vrijednost koeficijenta zaduženosti prikazuje da je imovina približno dvostruko viša od obveza, što je zadovoljavajuće. Vrijednost koeficijenta vlastitoga financiranja u 2020. godini pokazuje da poduzeće financira polovinu svoje imovine iz vlastitoga kapitala. Ta vrijednost koeficijenta vlastitog financiranja u 2020. godini je na granici prihvatljivosti, no svakako je vrijednost pokazatelja povoljnija nego u 2019. godini kada je manja od 0,5 i govori da se manje od polovine imovine financira iz vlastitoga kapitala. Faktor zaduženosti pokazuje da je poduzeću potrebno manje od godinu dana, odnosno 0,6 godina da iz zadržane dobiti uvećane za amortizaciju podmiri ukupne obveze u 2020. godini. To je puno bolja situacija od 2019. godine, kada je bilo potrebno više od godinu dana za podmirenje ukupnih obveza. U 2019. godini poduzeće je obrnulo približno 8 puta svoju kratkotrajnu imovinu, dok u 2020. godini nešto manje. U obje promatrane godine – 2019. i 2020., poduzeću je potrebno otprilike 6 dana za podmirenje svojih obveza prema dobavljačima. U 2020. godini poduzeće je ostvarilo 0,98 lipa ukupnih prihoda na jednu kunu ukupnih rashoda. Drugim riječima, vrijednost ekonomičnosti ukupnoga poslovanja u iznosu od 98,49 % nije zadovoljavajuća u 2020. godini, budući da je ostvareno manje prihoda od rashoda. U 2019. iznos je navedenoga pokazatelja 103,21 %, što znači da je poduzeće ostvarilo više prihoda od rashoda. Iznos neto rentabilnosti prometa je -1,53 %, što je znatno lošiji postotak s obzirom na 2019. godinu kada je 2,55 % ostvarenih prihoda pripadalo vlasnicima. Nakon podmirenja redovitih troškova poslovanja poduzeću ostaje u 2020. godini -0,42 % dobiti prije kamata i poreza na svaku kunu poslovnih prihoda; u 2019. 3,30 % dobiti prije poreza i kamata. U 2019. i 2020. godini za poduzeće nije značajna razlika EBITDA marže. Odnosno u 2020. iznosi 4,57 % dobiti na svaku kunu poslovnih prihoda prije poreza, kamata i amortizacije, dok u 2019. iznosi 4,74 %. Uspoređujući 2020. godinu s 2019. godinom pokazatelj trenutne likvidnosti, ekonomičnost ukupnog poslovanja, neto rentabilnost

prometa i EBIT marža imaju značajno nepovoljnije vrijednosti (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

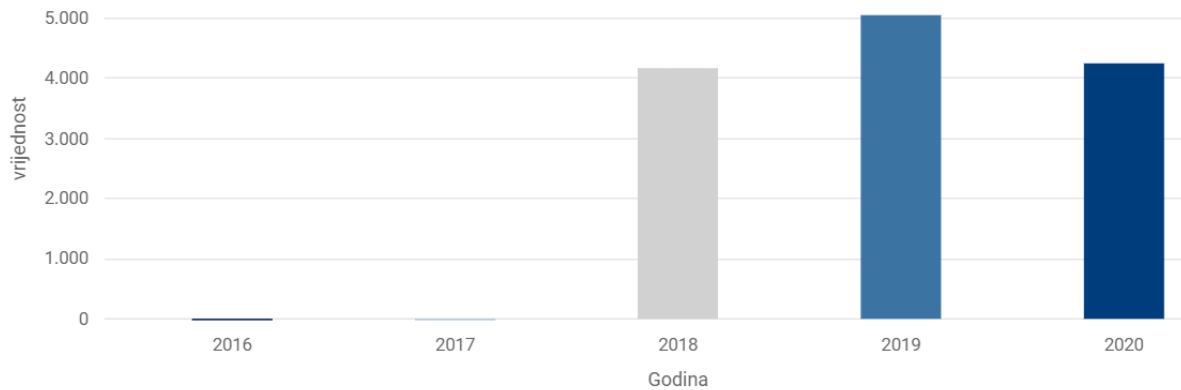
Leggiero barovi d.o.o. su kafići s brojnim lokacijama po cijeloj Hrvatskoj. Tako osim Zagreba poduzeće ima svoje lokacije i u Zaprešiću, Velikoj Gorici, Samoboru, Puli, Zadru, Splitu, Slavonskom Brodu, Osijeku i Varaždinu. Osim pića, u svojoj ponudi Leggiero barovi imaju i slastice. Leggiero barovi većinom su pozicionirani unutar shopping centara koji su radili tijekom pandemije i imaju terase na otvorenom. Drugim riječima, zatvaranje i odluke Stožera s gledišta otvorene terase imale su manje negativnih posljedica za Leggiero nego za restoran Stari fijaker. U 2020. godini Leggiero barovi imaju 67 zaposlenih, što je u odnosu na uspješnu 2019. godinu za 7 zaposlenih manje. Mjesečna neto plaća također se smanjila u 2020. godini na 4.256,00 kn. U odnosu na 2019. godinu manja je za 800,00 kn (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Slika 10: Kretanje broja zaposlenih u razdoblju od 2018.-2020. godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

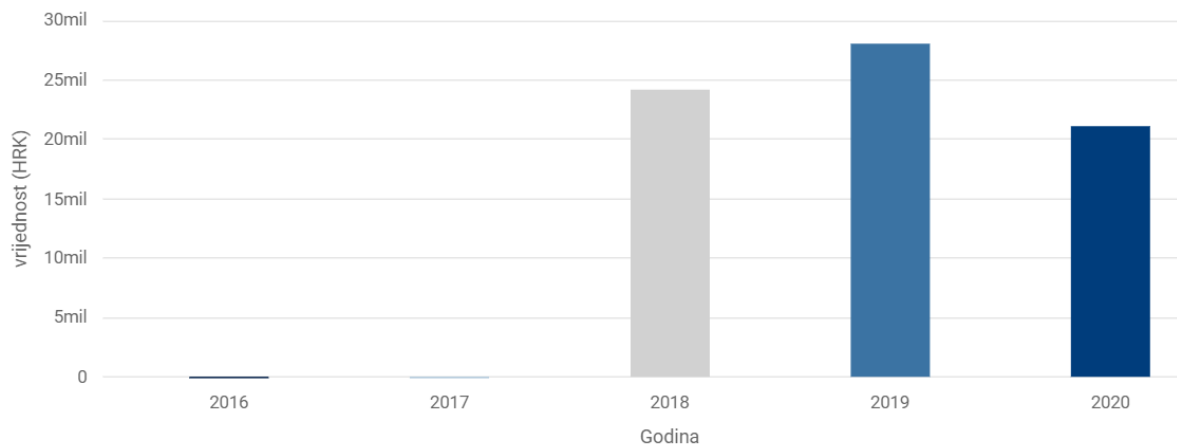
Slika 11: Prosječna mjesečna neto plaća u razdoblju od 2018. godine do 2020. godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

Slika br. 10 prikazuje da je 2019. godina s najviše zaposlenih u Leggiero barovima, dok slika br. 11 prikazuje 2019. godinu s najvišom neto plaćom. Iz gore navedenih grafova može se zaključiti da je 2019. godina bila godina kada je poduzeće imalo mogućnost zaposliti najviše radnika te im dati najvišu plaću u promatranome razdoblju. Dok su 2018. i 2020. godina bile približno iste po prosječnom broju radnika i prosječnoj neto plaći. Po prihodima koji su prikazani na slici br. 12, barovi su također imali u promatranom razdoblju od 2018. do 2020. godine najviše prihode u 2019. godine, kada su iznosili nešto više od 28.000.000,00 kn. Kad se gledaju prihodi, 2018. i 2020. godina više se ne podudaraju, odnosno u 2018. godini barovi ostvaruju za 3.000.000,00 kn više prihoda nego u 2020. godini, kada su prihodi iznosili nešto više od 21.000.000,00 kn, odnosno došlo je do smanjenja prihoda za 24 % u 2020. godini (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

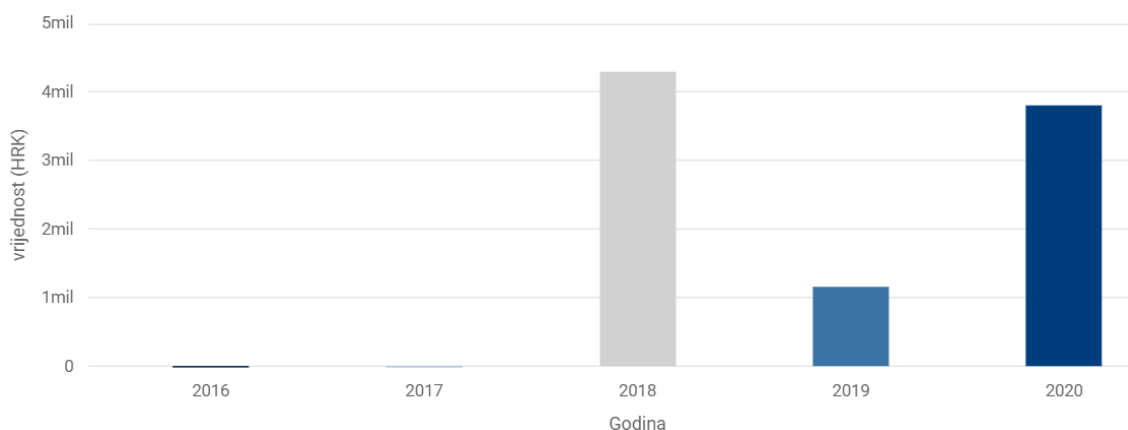
Slika 12: Kretanje prihoda u razdoblju od 2018. do 2020. godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl= %2F>

S druge strane, slika br. 13 pokazuje sasvim drugačiju situaciju. Prema njoj, u 2019. godini barovi ostvaruju najmanju dobit, nešto više od 1.000.000,00 kn. Kada se 2019. usporedi s 2018. godinom, kada je ostvarena neto dobit veća od 4.000.000,00 kn i s 2020. godinom, kada neto dobit iznosi 3.800.000,00 kn, to je značajna razlika promatrajući 2019. godinu. Gledajući račun dobiti i gubitka u 2019. godini, glavni razlog toliko značajnoga smanjenja dobiti su stavke troškova sirovina i materijala, ostalih vanjskih troškova, troškova osoblja i ostalih troškova (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Slika 13: Kretanje neto dobiti u razdoblju od 2018. godine do 2020. godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl= %2F>

Tablica 19: Poslovni pokazatelji poduzeća Leggiero barovi d.o.o.

POSLOVNI POKAZATELJI		IZRAČUN	2020.	2019.
Pokazatelji likvidnosti i financijske stabilnosti	Koeficijent trenutne likvidnosti	$\frac{\text{novac u banci i blagajni}}{\text{kratkoročne obveze}}$	0,25	0,11
	Koeficijent tekuće likvidnosti	$\frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$	4,15	2,25
	Koeficijent financijske stabilnosti	$\frac{\text{dugotrajna imovina}}{(\text{kapital i rezerve} + \text{rezerviranja} + \text{dugoročne obveze})}$	0,04	0,07
Pokazatelji zaduženosti	Koeficijent zaduženosti	$\frac{(\text{dugoročne obveze} + \text{kratkoročne obveze})}{\text{ukupno aktiva}}$	0,25	0,43
	Koeficijent vlastitog financiranja	$\frac{(\text{kapital i rezerve} + \text{rezerviranja})}{\text{ukupno aktiva}}$	0,75	0,57
	Faktor zaduženosti	$\frac{(\text{dugoročne obveze} + \text{kratkoročne obveze})}{(\text{zadržana dobit} + \text{amortizacija})}$	0,59	0,98
Pokazatelji aktivnosti	Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{kratkotrajna imovina}}$	1,96	3,66
	Dani plaćanja dobavljačima	$365 * \frac{\text{obveze prema dobavljačima}}{(\text{ukupni rashodi} - \text{financijski rashodi})}$	23,88	16,44
Pokazatelji uspješnosti poslovanja	Ekonomičnost ukupnog poslovanja	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}} * 100$	124,64 %	105,44 %
	Rentabilnost prometa neto	$\frac{\text{dobit ili gubitak razdoblja}}{\text{ukupni prihodi}} * 100$	17,95 %	4,18 %
	EBIT marža	$\frac{(\text{poslovni prihodi} - \text{poslovni rashodi})}{\text{poslovni prihodi}} * 100$	19,88 %	5,2 %
	EBITDA marža	$\frac{((\text{poslovni prihodi} - \text{poslovni rashodi}) + \text{amortizacija})}{\text{poslovni prihodi}} * 100$	20,58 %	5,49 %

Izvor: prilagođeno prema Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

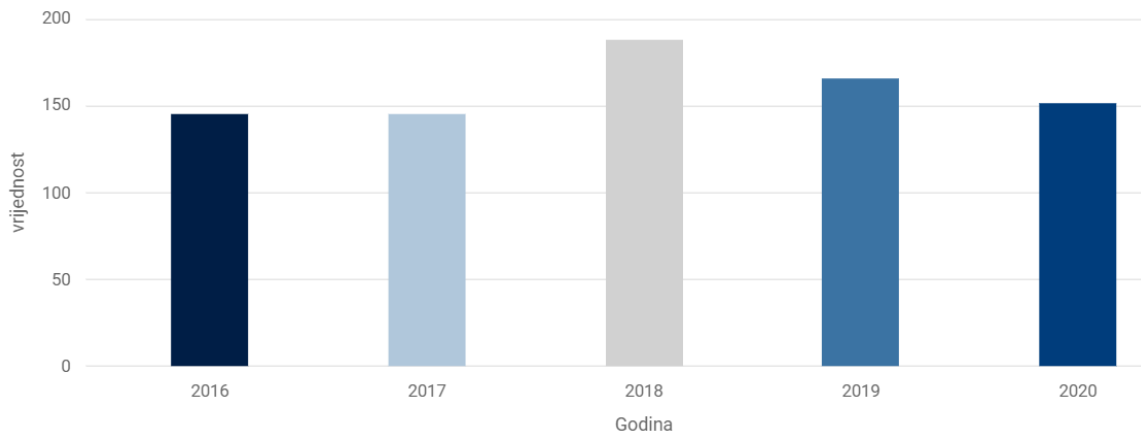
Poduzeće Leggiero barovi d.o.o. djelomično je sposobno podmiriti kratkoročne obveze novcem u blagajni i u banci na dan sastavljanja bilance, to jest vrijednost trenutne likvidnosti u 2019. godini je za 0,01 veća od granične prihvatljive vrijednosti, a u 2020. godini je s 0,25 nešto malo bolja vrijednost pokazatelja trenutne likvidnosti. U 2019. godini poduzeće je sposobno podmiriti kratkoročne obveze s kratkotrajnom imovinom, dok u 2020. godini navedeni pokazatelj pokazuje još veću sposobnost podmirenja kratkoročnih obveza s

kratkotrajnom imovinom. U obje promatrane godine pokazatelj financijske stabilnosti pokazuje da je poduzeće likvidno i financijski stabilno. Koeficijent zaduženosti u 2019. godini pokazuje da je imovina najmanje dvostruko veća od obveza, što je i poželjno. U 2020. godini koeficijent zaduženosti ima još i bolju vrijednost, to jest imovina je čak 4 puta veća od obveza. Koeficijent vlastitoga financiranja ukazuje na to da je u 2019. godini polovina imovine financirana iz vlastitih sredstava, dok je navedeni pokazatelj značajno bolji u 2020. godini s tri četvrtine imovine koja se financira iz vlastitih sredstava. U 2019. godini poduzeću je potrebno skoro godinu dana da podmiri dugove iz zadržane dobiti uvećane za troškove amortizacije, dok je ta brojka još bolja u 2020. godini kada iznosi nešto više od pola godine. U 2019. godini poduzeće je skoro 4 puta obrnulo kratkotrajnu imovinu, dok je taj pokazatelj skoro za dvostruko slabiji u 2020. godini te govori da je približno dva puta poduzeće obrnulo kratkotrajnu imovinu. Leggiero barovi podmiruju svoje obveze prema dobavljačima u 2020. godini za 24 dana dok je u 2019. godini potreban manji vremenski period u iznosu nešto većem od 16 dana. Kada se Leggiero uspoređi sa Starim fijakerom, Leggiero barovima potreban je znatno duži period za podmirenje dobavljača. Vrijednost ekonomičnosti ukupnog poslovanja u 2020. godini je 124,64 %, u 2019. taj pokazatelj iznosi 105,44 %. Drugim riječima, u 2020. godini Leggiero barovi su ostvarili 1,24 kn ukupnog prihoda na 1,00 kn ukupnog rashoda, a u 2019 su ostvarili 1,05 kn ukupnog prihoda na 1,00 kn ukupnog rashoda. U promatranim godinama je vrijednost ekonomičnosti ukupnog poslovanja zadovoljavajuća budući da je u obje godine ostvaren veći ukupni prihod od ukupnog rashoda. U 2020. godini 17,95 % ostvarenih prihoda ostaje vlasnicima, što je znatno veći iznos pokazatelja s obzirom na 2019. godinu, kada je vlasnicima ostalo samo 4,18 % ostvarenih prihoda. Nakon podmirenja redovitih troškova poslovanja poduzeću ostaje u 2020. godini 19,88 % dobiti prije kamata i poreza na svaku kunu poslovnih prihoda, a u 2019. 5,2 % dobiti prije poreza i kamata. U 2019. i 2020. godini za poduzeće je značajna razlika EBITDA marže, odnosno u 2020. godini iznosi 20,58 % dobiti na svaku kunu poslovnih prihoda prije poreza, kamata i amortizacije, dok u 2019. iznosi 5,49 %. Izuzev koeficijenta obrtaja kratkotrajne imovine, vrijednosti obrađenih pokazatelja su povoljniji u 2020. godini nego u 2019. godini (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Euroadria d.o.o. posluje pod imenom Catering Kvatrić koji je jedan od poznatijih cateringa u Zagrebu, ali i u ostaloj Hrvatskoj. Usluge cateringa nude za 5000 ljudi u zatvorenim ili otvorenim prostorima. Tijekom pandemije, konferencije, privatne zabave i brojna druga

okupljanja koja zahtijevaju catering, potpuno su nestala. Poduzeće se bavi cateringom 29 godina i ima 152 zaposlenih čime zadovoljava kriterij za razvrstavanje u srednje veliko poduzeće (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

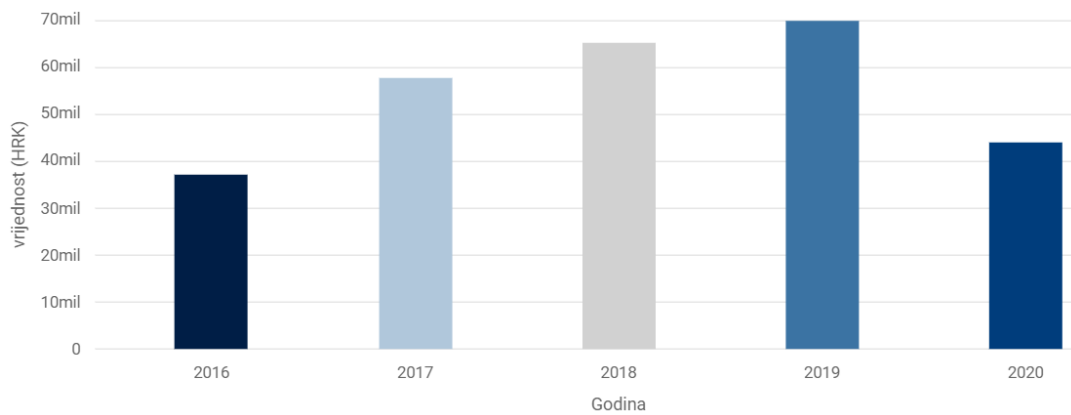
Slika 14: Kretanje broja zaposlenih između 2016. i 2020. godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

Na slici br. 14 se primjećuje da je broj od 152 radnika u 2020. godini značajno manji s obzirom na prijašnje dvije godine, to jest, s obzirom na 2018. godinu, kada poduzeće ima 188 radnika i 2019. godinu, kada ima 166 radnika (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

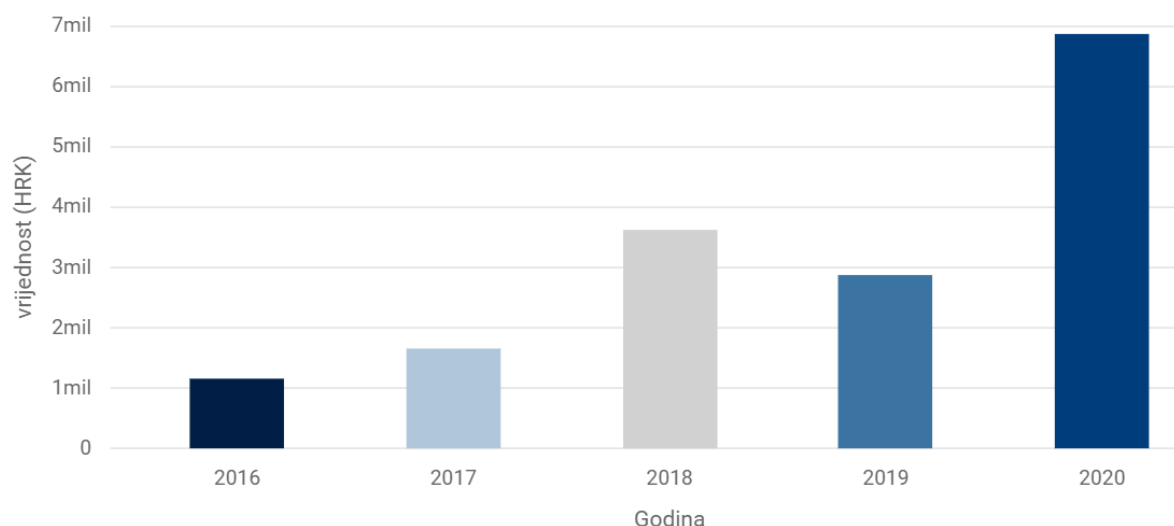
Slika 15: Kretanje prihoda kroz razdoblje 2016.-2020.godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

Slika br. 15 prikazuje da su se u 2020. godini prihodi smanjili za više od 36 % ili za 25.000.000,00 kn, u usporedbi s 2019. godinom. Tada su, naime, prihodi iznosili skoro 70.000.000,00 kn, a u 2020. godini iznosili su nešto više od 44.000.000,00 kn. No, i dalje su prihodi u 2020. godini veći za 7.000.000,00 kn s obzirom na 2016. godinu. Zatim, period od 2017. do 2019. godine bilježi kontinuirano povećanje i zatim naglo smanjenje prihoda u 2020. godini (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Slika 16: Dobit tijekom razdoblja između 2016. i 2020. godine

Izvor: Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

S druge strane, u 2020. godini iznimno je velik postotak povećanja dobiti, preciznije dobit se povećala za 138 %. Ni u jednoj promatranoj godini dobit ne premašuje 4.000.000,00 kn, dok u 2020. godini doseže blizu 7.000.000,00 kn. Detaljnije prikazano na slici br. 16. Kada se analizira račun dobiti i gubitka, osim već analiziranoga smanjenja prihoda, još je značajnije smanjenje rashoda, koje se s približno 66.000.000,00 kn smanjilo na 37.000.000,00 kn odnosno rashod se smanjio za 43,7 % (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

Tablica 20: Poslovni pokazatelji poduzeća Euroadria d.o.o.

POSLOVNI POKAZATELJI		IZRAČUN	2020.	2019.
Pokazatelji likvidnosti i financijske stabilnosti	Koeficijent trenutne likvidnosti	$\frac{\text{novac u banci i blagajni}}{\text{kratkoročne obveze}}$	0,64	0,13
	Koeficijent tekuće likvidnosti	$\frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$	3,07	1,59
	Koeficijent financijske stabilnosti	$\frac{\text{dugotrajna imovina}}{(\text{kapital i rezerve} + \text{rezerviranja} + \text{dugoročne obveze})}$	0,68	0,70
Pokazatelji zaduženosti	Koeficijent zaduženosti	$\frac{(\text{dugoročne obveze} + \text{kratkoročne obveze})}{\text{ukupno aktiva}}$	0,54	0,62
	Koeficijent vlastitog financiranja	$\frac{(\text{kapital i rezerve} + \text{rezerviranja})}{\text{ukupno aktiva}}$	0,46	0,38
	Faktor zaduženosti	$\frac{(\text{dugoročne obveze} + \text{kratkoročne obveze})}{(\text{zadržana dobit} + \text{amortizacija})}$	2,07	1,96
Pokazatelji aktivnosti	Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{kratkotrajna imovina}}$	2,05	2,93
	Dani plaćanja dobavljačima	$365 * \frac{\text{obveze prema dobavljačima}}{(\text{ukupni rashodi} - \text{financijski rashodi})}$	5,62	39,77
Pokazatelji uspješnosti poslovanja	Ekonomičnost ukupnog poslovanja	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}} * 100$	118,37 %	105,66 %
	Rentabilnost prometa neto	$\frac{\text{dobit ili gubitak razdoblja}}{\text{ukupni prihodi}} * 100$	15,52 %	4,13 %
	EBIT marža	$\frac{(\text{poslovni prihodi} - \text{poslovni rashodi})}{\text{poslovni prihodi}} * 100$	15,96 %	5,5 %
	EBITDA marža	$\frac{((\text{poslovni prihodi} - \text{poslovni rashodi}) + \text{amortizacija})}{\text{poslovni prihodi}} * 100$	22,84 %	14,20 %

Izvor: prilagođeno prema Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>

Euroadria d.o.o. u 2019. godini na granici je mogućnosti podmirenja kratkoročnih obveza s novcem u blagajni i banci, dok u 2020. godini to izvršava bez problema. U 2020. godini poduzeće je sposobnije podmiriti kratkoročne obveze iz kratkotrajne imovine, to jest u 2020. godini je vrijednost pokazatelja dvostruko veća nego u 2019. godini. Financijska stabilnost ne razlikuje se puno između 2019. i 2020. godine. Odnosno, u obje godine financijska je stabilnost prihvatljiva, ali ne i zadovoljavajuća. U 2020. godini koeficijent zaduženosti povoljniji je nego u prethodnoj godini. To znači da je u 2020. godini imovina dvostruko veća od obveza, dok u 2019. iznos pokazatelja od 0,62 nije zadovoljavajući odnosno 62% imovine je financirano iz obveza. Tijekom promatranoga razdoblja koeficijent vlastitog financiranja je povoljniji u 2020. godini kada vrijednost pokazatelja prikazuje da se skoro polovina imovine financira iz vlastitih sredstava, dok je taj iznos ipak nepovoljniji u 2019. godini kada je 38% imovine financirano iz vlastitih sredstava. U oba promatrana razdoblja poduzeću je potrebno približno dvije godine da podmiri obveze iz zadržane dobiti uvećane za amortizaciju. U 2019. godini poduzeće je tri puta obrnulo svoju kratkotrajnu imovinu, dok je u 2020. godini lošiji koeficijent, odnosno poduzeće obrne dva puta svoju kratkotrajnu imovinu. U 2020. godini poduzeće značajno smanjuje dane podmirivanja dobavljača na 6 dana s 40 dana u 2019. godini. U 2020. godini Euroadria d.o.o. ostvari 1,18 kn prihoda na 1,00 kn rashoda, a u 2019. godini 1,05 kn prihoda na 1,00 kn rashoda. Drugim riječima, U 2020. godini pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja iznosi 118,37 %, a u 2019. godini 105,66 %. U 2020. godini vlasnici poduzeća zadržavaju 15,52 % prihoda, dok u 2019. godini 4,13 %. Nakon podmirenja redovitih troškova poslovanja poduzeću ostaje u 2020. godini 15,96 % dobiti prije kamata i poreza na svaku kunu poslovnih prihoda, u 2019. 5,5 % dobiti prije poreza i kamata. U 2020. godini EBITDA marža iznosi 22,84 % dobiti na svaku kunu poslovnih prihoda prije poreza, kamata i amortizacije, dok u 2019. iznosi 14,20 %. Jednako kao i kod Leggiero barova, jedino se vrijednost koeficijenta obrtaja kratkotrajne imovine pogoršala u 2020. godini s obzirom na 2019., svi ostali pokazatelji se ili nisu značajno pogoršali ili su se čak i poboljšali (Financijska agencija: info.BIZ, 2022).

5. ZAKLJUČAK

U hrvatskome gospodarstvu dominiraju mala i srednja poduzeća sa zastupljenošću od preko 99 % u ukupnom broju poduzeća. Ona zapošljavaju tri četvrtine radnika, a od njih mikro poduzeća s 30 % najviše zapošljavaju. Sektor malih i srednjih poduzeća generira 60 % prihoda te doprinosi hrvatskome izvozu s više od 50 %. Iako je veliki potencijal u hrvatskim malim i srednjim poduzećima, još uvijek nedostaje konkurentnosti i internacionalizacije.

Normativni okvir malih i srednjih poduzeća čine računovodstvena načela, standardi i zakonski propisi. Poduzeća su obvezna sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke. Ujedno su obvezna sastavljati navedene financijske izvještaje u skladu s Hrvatskim standardima financijskoga izvještavanja te propisima i zakonima Republike Hrvatske. Na međunarodnoj razini mala i srednja poduzeća mogu koristiti MSFI za MSP koji im značajno pojednostavljaju i prilagođavaju cjelovite MSFI-e. Hrvatski nacionalni standardi, tzv. HSFI usklađeni su s hrvatskom računovodstvenom praksom. Oba standarda strukturno su slično oblikovana, a sadržajno, osim u terminologiji, nema značajnih razlika. Opsegom su HSFI približno dvostruko manji od MSFI-a za MSP. Dolaskom pandemije, Vlada RH donosi u više navrata paket mjera pomoći gospodarstvu. Najznačajnije mjere pomoći gospodarstvu su potpora za očuvanje radnih mjesta, zatim odgoda plaćanja PDV-a i nadoknada fiksnih troškova. Osim toga, Vlada i ostale Vladine institucije pomažu s kreditima za obrtna sredstva, oslobađaju od plaćanja raznih državnih nameta, produljuju rok za predaju financijskih izvještaja itd.

Na uzorku od 3 različitih objekata koji se bave usluživanjem jela i pića primijeti se značajan utjecaj pandemije na poslovanje, kada se gledaju smanjenje broja zaposlenih, plaća i prihoda. No, s druge strane, gledajući pokazatelje uspješnosti kod Starog fijakera, u 2020. godini oni su se pogoršali s obzirom na 2019. godinu. Pogoršanje se najviše očituje kod neto rentabilnosti prometa i EBIT marže, pri čemu su se pokazatelji značajno pogoršali u samo godinu dana. Manjak otvorene terase značajno je utjecao na poslovanje Staroga fijakera. Leggiero barovi, po svim provedenim pokazateljima uspješnosti, ostvarili su značajno povećanje uspješnosti poslovanja s obzirom na 2019. godinu. Također, kod Catering Kvatrića pokazatelji su uspješnosti povoljniji u 2020. godini, nego u 2019. godini. Drugim riječima, pandemiju su znatno osjetili oni ugostiteljski objekti koji posluju isključivo u unutarnjem

prostoru, dok ostali s vanjskim terasama te uz pomoć države nisu imali značajne posljedice pandemije na uspješnost poslovanja, dapače čak su u 2020. godini ostvarili bolje pokazatelje uspješnosti nego u 2019. godini.

POPIS LITERATURE

1. Bocak V. (2020.), Obračun i iskazivanje plaće u posebnim okolnostima (COVID-19) kod poslodovaca koji su dobili potporu HZZ-a, Računovodstvo i porezi: mjesečnik za računovodstvo, poreze i druga područja ekonomije, 5, str. 135-146
2. Bocak, V. (2009.), Ugostiteljstvo-porezni i računovodstveni aspekt, Računovodstvo i porezi u praksi : mjesečnik za računovodstvo, poreze i druga područja ekonomije, 9, str. 46-75
3. Božina, A., Jurić, Đ., Markota, Lj., Vuk, J., Guzić, Š. (2019.), Porezne novosti u primjeni od 1. siječnja 2020. godine, Računovodstvo, revizija i financije, str. 20-36, preuzeto s: <https://rrif.hr/dok/preuzimanje/R191202.PDF>
4. CEPOR, (2020.), Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. (e-publikacija), preuzeto s: [file:///C:/Users/Marko/Downloads/Upute %20za %20izradu %20popisa %20izvora %20na %20Ekonomskom %20fakultetu %20u %20Zagrebu %20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Marko/Downloads/Upute%20za%20izradu%20popisa%20izvora%20na%20Ekonomskom%20fakultetu%20u%20Zagrebu%20(1).pdf), str. 1-10
5. Četvrta direktiva EU, članak 11. i 27, 78/660/EEC *Fourth Directive on the annual accounts of certain types of companies*
6. Čučković, N. (2020.), Mala i srednja poduzeća u borbi s krizom izazvanom koronom: kako dalje?, IRMO aktualno, br.5, dostupno na URL: <://irmo.hr/wp-content/uploads/2020/05/IRMO-aktualno-5.pdf>
7. Dečman, N. (2012.), Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, EKONOMSKI PREGLED, 63 (7-8), str. 446-465
8. Dečman, N., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Sever, I., Tušek, B., Žager, K. i Žager, L. (2013.), Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
9. Deloitte d.o.o. (2020.), Borba protiv utjecaja koronavirusa – provedba plaćanja poreza i rokovi predaje financijskih izvještaja u posebnim okolnostima, preuzeto 04. siječnja 2022. s <https://www2.deloitte.com/hr/hr/pages/about-deloitte/articles/covid-19-mjere-placanje-poreza-predaja-financijskih-izvjesca.html>

10. Ernst & Young Savjetovanje d.o.o. (2021.), Promjene u strukturi i sadržaju GFI-ja te promjene HSFI-ja za izvještajna razdoblja od 1. siječnja 2020. i 1. siječnja 2021, preuzeto 04. siječnja 2022. s https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/hr_hr/article/covid/ey-porezne-novosti-promjene-u-strukturi-i-sadrzaju-gfi-ja-te-promjene-hsfi-ja-za-izvjestajna-razdoblja-od-1-sijecnja-2020-i-1-sijecnja-2021-godine-01-02-2021.pdf?download
11. Financijska agencija (2022.), info.BIZ na dan: 13.01.2022 (elektronička baza), preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>
12. Kelebuš, I. (2020.), Negativni učinci bolesti COVID-19 na gospodarska kretanja u Hrvatskoj i zemljama EU, Računovodstvo, revizija i financije, God. 30 (6), str. 200-205
13. Klikovac, A. (2008.), Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji, Zagreb, Mate: Zagrebačka škola ekonomije i managementa, str. 102
14. knežević, J. (2020.), Oslobođenja i odgoda plaćanja PDV-a zbog pandemije virusa COVID19, Računovodstvo i porezi u praksi: mjesečnik za računovodstvo, poreze i druga područja ekonomije, 5, str. 16-19.
15. Kopun, D. (2020.), MRS: državne potpore u kontekstu mjere COVID-19, Računovodstvo i financije, God. 66 (5), str. 9-13
16. Mahović Komljenović, M. (2020.), Utvrđivanje predujma poreza na dobit u uvjetima posebnih okolnosti tijekom 2020, Računovodstvo i porezi u praksi: mjesečnik za računovodstvo, poreze i druga područja ekonomije, 5, str 61-69.
17. Mamić Sačer, I., Sever Mališ , S. i Novak, A. (2008.), Analiza mogućnosti primjene MSFI-a za mala i srednja poduzeća, Ekonomski pregled, God. 59, 3/4 , str. 115-116
18. Marjanović Kavanagh I. (2020) Utjecaj pandemije COVID-19 na izvještavanje i reviziju financijskih izvještaja, Računovodstvo, revizija i financije, 30 (5), str. 185-190
19. Milčić, I. (2020.), Računovodstveno evidentiranje potpore HZZ-a s ciljem očuvanja radnih mjesta u djelatnostima pogođenima koronavirusom, Računovodstvo i financije, God.66 (5), str.5-8
20. Ministarstvo financija: Porezna uprava, (2020.), Uputa o provedbi mjere nado knade dijela ili svih plaćenih fiksnih troškova u sklopu mjere Potpore za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenim Koronavirusom (COVID-19) Studeni 2020.,dostupno na URL: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/UputaMjereCovid.aspx>

21. Ministarstvo financija: Porezna uprava, (2020.), Uputa o provedbi mjere nado knade dijela ili svih plaćenih fiksnih troškova u sklopu mjere Potpore za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenim Koronavirusom (COVID-19) Ožujak 2021., dostupno na URL: https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Uputa_fiksni_troskovi_ozujak_2021.aspx
22. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (b.d.), Mjere za pomoć gospodarstvu uslijed epidemije Covid 19, preuzeto 10. prosinca 2021. s <https://mingor.gov.hr/mjere-za-pomoc-gospodarstvu-uslijed-epidemije-covid-19-7731/7731>
23. Mrša, J. (2014.), Standardi financijskog izvještavanja za mikro i mala poduzeća, Računovodstvo, revizija i financije: (Mjesečnik za financijsku i poslovnu praksu), 24(3), str.135
24. Odluka o izmjenama i dopunama odluke o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine br. 78/15., 120/16., 116/18., 42/20. i 47/20. (2020.)
25. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Narodne novine br. 78/15., 120/16., 116/18., 42/20. i 47/20. (2020.)
26. Pravilnik o porezu na dobit, Narodne novine, br. 177/04 i 90/05 (2005.)
27. Pravilnik o rokovima predaje financijskih izvještaja i računovodstvene dokumentacije u posebnim okolnostima, Narodne novine br. 78/15., 120/116., 116/18. i 42/20. (2020.)
28. Radžić, A. i Ciglević, M. (2020.), Pandemija COVID-19 i gospodarske mjere: Što smo naučili?, Financije, pravo i porezi: časopis za poduzeća i banke, obrtnike, proračune i proračunske korisnike, neprofitne i ostale organizacije, 6, str.59
29. Štefanec A. (2020.), Potpore HZZ-a za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima COVID-19, Financije, pravo i porezi: časopis za poduzeća i banke, obtnike, proračune i proračunske korisnike, neprofitne i ostale organizacije, 6, str. 65-69

30. Zakon o porezu na dobit, Narodne novine br. 177/04., 90/05., 57/06., 146/08., 80/10., 22/12., 148/13., 143/14., 50/16., 115/16., 106/18., 121/19., 32/20. i 138/20. (2004.)
31. Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Narodne novine br. 73/13., 99/13., 148/13., 153/13., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19., 138/20. i 39/22. (2013.)
32. Zakon o porezu na dohodak, Narodne novine br. 115/16., 106/18., 121/19., 32/20. i 138/20. (2016.)
33. Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva, Narodne novine, br. 29/02., 63/07., 53/12., 56/13.
34. Zakon o računovodstvu, Narodne novine, br. 109/07
35. Zuber, M. (2020.), Mjere za ublažavanje gospodarskih posljedica uzrokovanih epidemijom virusa Covid-19, Računovodstvo i financije, God. 66 (4) str. 5-8
36. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita A. i Žager, L. (2017.), Analiza financijskih izvještaja, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
37. Žager, K. i Dečman, N. (2016.), Izmjene MSFI za MSP kao dio novih projekata IASB-a, Zagreb: Računovodstvo i financije, God. 62, 3, str. 36-40
38. Žager, K. i Dečman, N. (2015.), Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

POPIS TABLICA

<i>Tablica 1: Klasifikacija poduzeća u Europskoj uniji</i>	<i>3</i>
<i>Tablica 2: Kvantitativni i kvalitativni kriteriji za podjelu poduzeća</i>	<i>5</i>
<i>Tablica 3: Klasifikacija poduzeća prema Zakonu o računovodstvu</i>	<i>5</i>
<i>Tablica 4: Struktura poduzeća u razdoblju 2016.-2019.</i>	<i>6</i>
<i>Tablica 5: Veličina poduzeća i zaposlenost, ukupan prihod i izvoz u 2018. i 2019. godini</i>	<i>7</i>
<i>Tablica 6: Prosječan broj zaposlenika i prihodi po zaposleniku u mikro i malim poduzećima u razdoblju od 2015. do 2019. godine</i>	<i>9</i>
<i>Tablica 7: Prosječan broj zaposlenika i prihodi po zaposleniku u srednjim poduzećima u razdoblju od 2015. do 2019. godine</i>	<i>10</i>
<i>Tablica 8: Iznosi preračunatih stopa poreza na dodanu vrijednost i poreza na potrošnju</i>	<i>11</i>
<i>Tablica 9: Promet ugostiteljskog objekta Tulipan</i>	<i>12</i>
<i>Tablica 10: Izračun PDV-a i poreza na potrošnju na promet ostvaren u ugostiteljskom objektu Tulipan</i>	<i>12</i>
<i>Tablica 11: Pregled Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja</i>	<i>18</i>
<i>Tablica 12: Koncept Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća</i>	<i>21</i>
<i>Tablica 13: Prikaz kvalitativnih obilježja usporedno kod HSFI i MSFI za MSP</i>	<i>23</i>
<i>Tablica 14: Pregled pokazatelja sigurnosti i uspješnosti poslovanja</i>	<i>26</i>
<i>Tablica 15: Prikaz načina knjiženja potpore za očuvanje radnih mjesta</i>	<i>34</i>
<i>Tablica 16: Obračun dobivene potpore</i>	<i>35</i>
<i>Tablica 17 : Iznosi otpisa i uplata doprinosa</i>	<i>36</i>
<i>Tablica 18: Poslovni pokazatelji poduzeća Stari fijaker 900 d.o.o.</i>	<i>46</i>
<i>Tablica 19: Poslovni pokazatelji poduzeća Leggiero barovi d.o.o.</i>	<i>51</i>
<i>Tablica 20: Poslovni pokazatelji poduzeća Euroadria d.o.o.</i>	<i>55</i>

POPIS SLIKA

<i>Slika 1: Postotak zaposlenosti, prihoda i izvoza prema veličini poduzeća u 2019. godini.....</i>	<i>8</i>
<i>Slika 2: Podjela subjekata po veličini u ugostiteljskoj djelatnosti</i>	<i>39</i>
<i>Slika 3: Kretanje broja zaposlenih u razdoblju od 2016.-2020. godine</i>	<i>40</i>
<i>Slika 4: Kretanje broja subjekata u ugostiteljstvu u periodu od 2016.-2020. godine</i>	<i>41</i>
<i>Slika 5: Dinamika otvaranja i zatvaranja subjekata u razdoblju 2016-2020. godine</i>	<i>42</i>
<i>Slika 6 : Kretanje dobiti u razdoblju od 2016.-2020.godine.....</i>	<i>42</i>
<i>Slika 7 : Kretanje broja blokiranih subjekata tijekom 2020. i 2021. godine</i>	<i>43</i>
<i>Slika 8: Kretanje prihoda poduzeća Stari fijaker 900 d.o.o. u razdoblju od 2016.-2020.</i>	<i>45</i>
<i>Slika 9 : Kretanje neto dobiti poduzeća Stari fijaker 900 d.o.o. u razdoblju od 2016.-2020.....</i>	<i>45</i>
<i>Slika 10: Kretanje broja zaposlenih u razdoblju od 2018.-2020. godine</i>	<i>48</i>
<i>Slika 11 : Prosječna mjesečna neto plaća u razdoblju od 2018. godine do 2020. godine</i>	<i>49</i>
<i>Slika 12: Kretanje prihoda u razdoblju od 2018. do 2020. godine</i>	<i>50</i>
<i>Slika 13: Kretanje neto dobiti u razdoblju od 2018. godine do 2020. godine</i>	<i>50</i>
<i>Slika 14 : Kretanje broja zaposlenih između 2016. i 2020. godine.....</i>	<i>53</i>
<i>Slika 15: Kretanje prihoda kroz razdoblje 2016.-2020.godine.....</i>	<i>54</i>
<i>Slika 16: Dobit tijekom razdoblja između 2016. i 2020. godine.....</i>	<i>54</i>

ŽIVOTOPIS

Lucija Markoč

europass

● **OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE**

30/09/2015 – TRENUTAČNO

MAG.OEC. – Ekonomski fakultet u Zagrebu - smjer Računovodstvo i revizija

22/07/2020 – 24/08/2020 Moskva, Russia

STIPENDIJA ZA UČENJE RUSKOG JEZIKA – Institut za ruski jezik A.S. Puškin

96h intenzivnog interaktivnog učenja ruskog jezika pod mentorstvom E. Nechayeva
s naglaskom na akademski način izražavanja
učenje visokog i niskog stila jezika
vježbanje intonacije u izgovoru žargona

30/09/2015 – TRENUTAČNO

POLAZNIK RUSKOG JEZIKA - C1.2 CERTIFIKAT – Sputnik - centar ruskog jezika

30/09/2016 – 09/06/2020

POLAZNIK NJEMAČKOG JEZIKA - B2.3 CERTIFIKAT – Škola stranih jezika Otto

04/09/2011 – 30/11/2014

DEUTSCHES SPRACHDIPLOM B2/C1 – XVIII.gimnazija

SREDNJOŠKOLSKO OBRAZOVANJE – XVIII. jezična gimnazija

● **RADNO ISKUSTVO**

21/03/2021 – TRENUTAČNO

REFERENT U UPRAVLJANJU ROBOM – LIDL HRVATSKA

praćenje i planiranje akcija
praćenje prodaje
ažuriranje baza
provođenje projekata

01/11/2020 – 22/12/2020

ASISTENT U RAČUNOVODSTVU – PEPCO D.O.O.

unos ulaznih faktura
arhiviranje dokumentacije
rad u programu "TULIP"

01/10/2018 – 06/06/2020 – Zagreb, Hrvatska

DEMONSTRATORICA ZA POSLOVNI NJEMAČKI JEZIK – EKONOMSKI FAKULTET ZAGREB

samostalno izvođenje demonstratura
pomoć studentima pri izradi prezentacija
evidencija dolazaka i zadaća
održavanje vlastitih konzultacija

01/10/2017 – 06/06/2018 – Zagreb, Hrvatska

ČLANICA TIMA "RAČUNOVODSTVO I FINACIJE" – ESTUDENT

knjiženje računa
izrada predračuna
vođenje financija udruge
organizacija projekta Financial Week

● JEZIČNE VJEŠTINE

Materinski jezik/jezici: **HRVATSKI**

Drugi jezici:

	RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
	Slušanje	Čitanje	Govorna produkcija	Govorna interakcija	
RUSKI	C1	C1	C1	C1	B2
NJEMAČKI	B2	B2	B2	B2	B2
ENGLISKI	B2	B2	B2	B2	B2

Razine: A1 i A2: temeljni korisnik; B1 i B2: samostalni korisnik; C1 i C2: iskusni korisnik

● DIGITALNE VJEŠTINE

Internet | MS Office (Word Excel PowerPoint) | Društvene mreže | Rad na računaru | Microsoft Word | Komunikacijski programi (Skype Zoom TeamViewer) | Informacije i komunikacija (pretraživanje interneta) | Timski rad | Microsoft Excel | Microsoft PowerPoint | Vještina korištenja Microsoft Office alatima (Word Excel PowerPoint)

● KONFERENCIJE I SEMINARI

Organize Your Talk 2019

komunikacija s partnerskim poduzećima i članovima žirija natjecanja
logistika
potpora sudionicima natjecanja

26/03/2019 – 30/03/2019

LEAP SUMMIT

evidencija sudionika
pomoć u pripremi prostora za event
izvedba organizacijskih ciljeva
sudjelovanje u radionicama

07/05/2018 – 11/05/2018

Financial Week

osmišljavanje programa
pozivanje i komunikacija s predavačima
pronalazak sponzora
organizacija samog eventa

PRILOZI

Prilog 1. Aktiva Stari fijaker 900 d.o.o.

AOP	Opis	2017	2018	2019	2020	2021
001	A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	-	-	-	-	-
002	B) DUGOTRAJNA IMOVINA	190.957	222.180	496.310	371.575	266.738
044	C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	636.378	767.534	672.906	334.071	773.358
045	I. ZALIHE	228.032	83.316	117.181	89.106	82.820
053	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA	201.915	236.529	282.148	244.446	266.469
062	III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	-	-	-	-	-
076	IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	206.431	447.689	273.577	519	424.069
077	D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	-	-	-	-	-
078	E) UKUPNO AKTIVA	827.335	989.714	1.169.216	705.646	1.040.096

Prilog 2: Pasiva Stari fijaker 900 d.o.o.

080	A) KAPITAL I REZERVE	302.461	409.431	542.206	387.231	487.735
101	B) REZERVIRANJA	-	-	-	-	-
108	C) DUGOROČNE OBVEZE	156.226	147.707	267.282	171.945	201.629
121	D) KRATKOROČNE OBVEZE	368.648	432.576	359.728	146.470	350.732
137	E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	-	-	-	-	-
138	F) UKUPNO – PASIVA	827.335	989.714	1.169.216	705.646	1.040.096

Prilog 3: Račun dobiti i gubitka Stari fijaker 900 d.o.o.

AOP	Opis	2017	2018	2019	2020	2021
139	I. POSLOVNI PRIHODI	3.824.618	4.488.321	5.202.018	2.502.758	3.141.008
140	1. Prihodi od prodaje	3.780.718	4.438.211	5.164.392	1.849.746	2.523.221
143	2. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	-	-	-	-	-
144	3. Ostali poslovni prihodi	43.900	50.110	37.626	653.012	617.787
147	II. POSLOVNI RASHODI	3.902.590	4.342.530	5.030.289	2.513.175	3.025.548
170	III. FINANCIJSKI PRIHODI	13	20	11	18	-
184	IV. FINANCIJSKI RASHODI	13.109	15.360	9.819	27.997	3.789
193	V. UDJELI U DOBITI POVEZANIH DRUŠTAVA	-	-	-	-	-
197	VI. UDJELI U GUBITKU POVEZANIH DRUŠTAVA	-	-	-	-	-
201	IX. UKUPNI PRIHODI	3.824.631	4.488.341	5.202.029	2.502.776	3.141.008
202	X. UKUPNI RASHODI	3.915.699	4.357.890	5.040.108	2.541.172	3.029.337
203	XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	- 91.068	130.451	161.921	- 38.396	111.671
206	XII. POREZ NA DOBIT	-	23.481	29.146	-	11.167
207	XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	- 91.068	106.970	132.775	- 38.396	100.504
210	XIV. DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA	-	-	-	-	-
211	XV. DOBIT ILI GUBITAK UKUPNOG POSLOVANJA	-	-	-	-	-
212	XVI. OSTALA SVEOBUHvatNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA	-	-	-	-	-
213	XVII. POREZ NA OSTALU SVEOBUHvatNU DOBIT RAZDOBLJA	-	-	-	-	-
214	XVIII. SVEOBUHvatNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	-	-	-	-	-

Prilog 4: Aktiva Leggiero barovi d.o.o.

AOP	Opis	2017	2018	2019	2020	2021
001	A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	-	-	-	-	-
002	B) DUGOTRAJNA IMOVINA	-	176.868	330.065	381.481	882.427
044	C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	-	7.715.062	7.680.784	10.823.316	12.510.497
077	D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	-	19.873	-	-	-
078	E) UKUPNO AKTIVA	-	7.911.803	8.010.849	11.204.797	13.392.924

Prilog 5: Pasiva Leggiero barovi d.o.o.

080	A) KAPITAL I REZERVE	-	4.323.407	4.598.111	8.411.058	9.874.953
101	B) REZERVIRANJA	-	-	-	-	-
108	C) DUGOROČNE OBVEZE	-	-	-	186.805	375.548
121	D) KRATKOROČNE OBVEZE	-	3.588.396	3.412.738	2.606.934	3.142.423
137	E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	-	-	-	-	-
138	F) UKUPNO – PASIVA	-	7.911.803	8.010.849	11.204.797	13.392.924

Prilog 6: Račun dobiti i gubitka Leggiero barovi d.o.o.

AOP	Opis	2017	2018	2019	2020	2021
139	I. POSLOVNI PRIHODI	-	24.224.832	28.129.929	21.243.268	21.500.967
140	1. Prihodi od prodaje	-	23.059.895	26.569.961	19.174.488	18.644.860
143	2. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	-	-	-	-	-
144	3. Ostali poslovni prihodi	-	1.164.937	1.559.968	2.068.780	2.856.107
147	II. POSLOVNI RASHODI	-	18.971.711	26.668.454	17.020.939	20.344.701
170	III. FINANCIJSKI PRIHODI	-	2	2.704	4	332.222
184	IV. FINANCIJSKI RASHODI	-	2.083	12.638	22.174	24.593
193	V. UDJELI U DOBITI POVEZANIH DRUŠTAVA	-	-	-	-	-
197	VI. UDJELI U GUBITKU POVEZANIH DRUŠTAVA	-	-	-	-	-
201	IX. UKUPNI PRIHODI	-	24.224.834	28.132.633	21.243.272	21.833.189
202	X. UKUPNI RASHODI	-	18.973.794	26.681.092	17.043.113	20.369.294
203	XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-	5.251.040	1.451.541	4.200.159	1.463.895
206	XII. POREZ NA DOBIT	-	947.633	276.837	387.211	-
207	XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	-	4.303.407	1.174.704	3.812.948	1.463.895
210	XIV. DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA	-	-	-	-	-
211	XV. DOBIT ILI GUBITAK UKUPNOG POSLOVANJA	-	-	-	-	-
212	XVI. OSTALA SVEOBUHvatNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA	-	-	-	-	-
213	XVII. POREZ NA OSTALU SVEOBUHvatNU DOBIT RAZDOBLJA	-	-	-	-	-
214	XVIII. SVEOBUHvatNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	-	-	-	-	-

Prilog 7: Aktiva Euroadria d.o.o.

AOP	Opis	2017	2018	2019	2020	2021
001	A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	-	-	-	-	-
002	B) DUGOTRAJNA IMOVINA	18.211.873	18.675.039	15.307.317	22.785.761	16.684.770
044	C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	16.270.738	13.869.971	23.816.135	21.528.277	24.431.248
077	D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	1.128.279	1.331.201	316.908	228.621	204.610
078	E) UKUPNO AKTIVA	35.610.890	33.876.211	39.440.360	44.542.659	41.320.628

Prilog 8: Pasiva Euroadria d.o.o.

080	A) KAPITAL I REZERVE	5.134.697	8.771.660	9.945.843	16.004.403	22.297.883
101	B) REZERVIRANJA	-	-	2.487.840	377.708	13.975
108	C) DUGOROČNE OBVEZE	8.232.824	14.182.009	9.528.165	16.899.611	15.972.713
121	D) KRATKOROČNE OBVEZE	21.857.569	10.214.983	14.974.306	7.021.795	2.172.642
137	E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	385.800	707.559	2.504.206	4.239.142	863.415
138	F) UKUPNO – PASIVA	35.610.890	33.876.211	39.440.360	44.542.659	41.320.628

Prilog 9: Račun dobiti i gubitka Euroadria d.o.o.

AOP	Opis	2017	2018	2019	2020	2021
139	I. POSLOVNI PRIHODI	57.654.044	64.871.367	69.776.389	44.147.251	53.799.808
147	II. POSLOVNI RASHODI	54.827.613	60.757.592	65.937.657	37.103.065	47.123.852
170	III. FINANCIJSKI PRIHODI	48.142	514.895	69.224	91.805	181.270
184	IV. FINANCIJSKI RASHODI	796.950	206.082	168.044	271.862	212.733
193	V. UDJELI U DOBITI POVEZANIH DRUŠTAVA	-	-	-	-	-
197	VI. UDJELI U GUBITKU POVEZANIH DRUŠTAVA	-	-	-	-	-
201	IX. UKUPNI PRIHODI	57.702.186	65.386.262	69.845.613	44.239.056	53.981.078
202	X. UKUPNI RASHODI	55.624.563	60.963.674	66.105.701	37.374.927	47.336.585
203	XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	2.077.623	4.422.588	3.739.912	6.864.129	6.644.493
206	XII. POREZ NA DOBIT	414.820	785.625	857.143	-	351.013
207	XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	1.662.803	3.636.963	2.882.769	6.864.129	6.293.480
210	XIV. DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA	-	-	-	-	-
211	XV. DOBIT ILI GUBITAK UKUPNOG POSLOVANJA	-	-	-	-	-
212	XVI. OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA	-	-	-	-	-
213	XVII. POREZ NA OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT RAZDOBLJA	-	-	-	-	-
214	XVIII. SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	-	-	-	-	-